

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 26.—
za pol leta K 13.—
za četrt K 6.50
za en mesec K 2.20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V upravnistvu:
za celo leto naprej . . . K 22.40
za pol leta K 11.20
za četrt K 5.60
za en mesec K 1.90
za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENECEC

Inserati:
Enostopna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več ko trikrat . . . 9

V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:
vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; neuradna pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Koroška kliče!

Ljubljana, 18. nov. 1909.

Kakor pajk na mušico se je vrgel avstrijski nemški nacionalizem na našo najslabšo točko, na slovensko Koroško. Zdaj, ko nima nemštvo na Češkem nobenih tal več za osvajanje in ko čuti slovensko moč celo v svojem osrčju, si je izbralo slovensko Koroško, katero danes avstrijski nemški hakatizem tlači hujše kakor jo je le kedaj, odkar se ondi vrši jezikovni boj med slovenskim in nemškim življenjem!

Danes smo na Koroškem tako daleč, da v Celovcu zapirajo Slovence samo zato, ker zahtevajo na c. kr. državnem kolodvoru vozne liste v slovenščini. Zapri so že tri slovenske može in eden od njih je celih 24 ur v nezakurjeni policijski keji čutil, kaj se pravi, če se koroški Slovenec na svoji rojstni zemlji, koder veljajo državni temeljni zakoni, poslužuje svoje materinščine, ki je celo zakonito priznana za drugi deželni jezik!

Slovenci! Ali smemo trpeti tak zločin, take udrce? Ali nismo, če bi nič drugega v poštev ne prišlo, svoji časti dolžni, da se temu upremo z vsemi silami, kar jih imamo? Ni malenkostno, če se narod za to poteguje, kar je njegova čast! Že res, da z jezikovnimi vprašanji ni še vse rešeno, — ampak tu se gre le za to, da se smejo dandanes v Avstriji zapirati Slovence, če pri c. kr. uradih iščejo, kar jim gre, v svojem jeziku! Kaj bi Nemci dejali, če bi v Ljubljani na kolodvoru zapirali Nemce, kadar bi v nemščini vozne listke zahtevali? Zagnali bi krič, da bi se od Hamburga do Kapstadta slisal in še Njih Veličanstvo Viljem II. bi dal močan glas od sebe — in vendar bi se, če bi se splošno uveljavil princip naših nemških hakatistov, smeli v Ljubljani Nemci velikoboj upravičeno zapirati kakor Slovenci v Celovcu, ki je prestolnica po eni celi tretjini slovenske dežele.

In dalje! Koroški Slovenci so že imeli svoje učitelje in uradnike, ki so bili večji našemu jeziku — a danes? Danes ni nobenega slovenskega učitelja več v slovenskem delu Koroške, ker sistematiško pošiljajo tistih par Slovencev, ki absolvirajo celovško pripravnico, v nemške gore, z Nemci pa zasedejo slednjo vas.

Isto se godi zdaj tudi s tistimi par uradniki, ki so slovensčine zmogni in nemški Volksrat se je dvignil že tako visoko, da je zapretil velikovškemu okrajnemu glavarju, ki skuša biti po zakonu

pravičen tistim Slovincem, ki tvorijo ogromno večino v njegovem okraju. Mož bo šel, če se ne bo uklonil nemško-nacionalnemu diktatu.

Slovenske občine, kolikor jih še je, so na milost in nemilost prodane samovolji nemško-nacionalnega uradništva. Krajni šolski svet v Selih je razpuščen, ker je njegov načelnik zahteval, da se mu dopošiljajo slovenske vloge in odloki. Uradništvo je celo že tako predzno postalo, da načeljuje bandam, ki napadajo Društvene domove, kakor se je to zadnjo nedeljo zgodilo v Brnci!

Zadnji čas je nasilje in samooblastnost koroških oblasti dosegla pač vrhunec. Predvčerajšnjim je zaprlo glavarstvo »Narodni Dom« v Grebinju, da bi se onemogočilo zbiranje Slovencev. Izgovor bo oblast že našla, to je brez dvoma — ampak zgodilo se je to na pritisk nemških nacionalcev, ki se zadnje čase v svojem časopisju zaganjajo posebno v zbirališča in društvene organizacije Slovencev. Zdaj imajo parolo, da bodo skušali sploh preprečiti ustanovitev vsakega slovenskega izobraževalnega društva celo v Rožni dolini, ki je čisto slovenska, a jo je Volksverein že proglasil za nemško posest.

Slovence na Koroškem čaka še hujše. Volksrat bo v kratkem imel zborovanje, kjer bo napravil natančen podroben načrt za organizacijo nasilja po vsi slovenski Koroški. Slovencev ne brani nihče več. Deželni predsednik ni še nikoli niti malega prsta vzdignil, da bi Slovence vzel v zaščito, čeprav spadajo med one manjšine, ki so po vladnem žargonu in praksi drugod »prav posebnega varstva potrebne«.

Pravi vladar Koroške je celovški župan Mettnitz, ki nastavlja uradnike — med drugimi je koroške Slovence osrečil s svojim hišnim prijateljem šolskim nadzornikom Bendo, — ki je v deželnem zboru zapretil, da bo dal vsakega Slovence na kolodvoru zapreti, če bo slovensko govoril, kar zdaj tudi nemoteno izvršuje.

Vsi Slovenci moramo kakor en mož vstati za naše koroške brate. Meso so od našega mesa, kri od naše krvi. Kar se njim godi, reže tudi v naše telo! Sramota za celo Slovenstvo, če bomo pustili, da bodo v Celovcu Slovence zapirali in policijsko kaznovali po kazenskih paragrafi nemškega Volksrata! Rajši vse razbiti v parlamentu, kakor to dopustiti! Nobenega računskega provizorja in nobenih »državnih potrebščin« ne poznamo brez naših potrebščin, brez pravic Slovincem na Koroškem! In če bodo morebiti prišli Nemci na Dunaj do pameti, noben mir in nobeno premirje se ne sme skleniti, dokler bodo na Koroškem vladale take

nezakonite razmere, razmere, ki so hujše kakor na Poznanjskem!

Kako že pravi Schiller, ki zdaj kulturni svet slavi spomin nanj?: »Nič ni vreden narod, ki za svojo čast vsega ne zastavi!«

Nemško denunciantstvo.

Ljubljana, 18. nov. 1909.

Avstrijskemu nemštvu se zdaj izborni godi. Nepristransko sedanje Bienerthovo predpustno ministrstvo jim stori popolnoma vse, kar le žele. Sicer zaradi lepšega včasih pišejo, da niso zadovoljni s sedanjo vlado, a kadar se trli čolniček potaplja, hiti vse nemško časopisje na pomoč čolničkovim veslačem, da ne utonijo. Nemci sicer dobro znajo, da je izključeno trajno držati sedanjo vlado, zato od časa do časa načekajo ponemčeni židovski žurnalisti članke, da se ježe nemškemu butelnju lasje — pred panslovensko pošastjo. So jo že zopet izkopali in pripovedujejo z vso svojo orientalsko domišljavostjo, da se je vse, kar delajo avstrijski Slovani, izkuhalo v Peterburgu. Tisti Nemci, ki so se leta 1848. v lepi edinosti z Mažari upirali dinastiji in državi, zdaj kriče, da obstaja moč avstrijske države v nemških bajonetih, pod katerimi se zvijajo Slovani, dasi tvorijo ravno Nemci manjšino avstrijskega prebivalstva. Izkratka: S polnim parom delajo Nemci, da bi nemška manjšina trajno zatirala slovensko večino v državi. Tega niti ne prikrivajo več. V istih člankih nemškega avstrijskega časopisja pišejo, kako objektivna da je sedanja vlada nasproti vsem narodom, nekaj vrst naprej pa pojejo hvalospeve »svoji« vladi.

Motijo se zelo Nemci, če sodijo, da jim bo mogoče trajno vzdržati svojo nadvlado. Slovani tvorimo večino v Avstriji. Združen je zdaj avstrijski Slovan v »Slovanski Uniji«, ki se ji približujejo vedno bolj tudi Poljaki.

Sedanji položaj slikajo Nemci temno za Slovence. Glabinski je včeraj predlagal »Slovanski Uniji«, naj umakne svoje nujne predloge in dovoli, da se reši začasni proračun, nakar se takoj preosnuje vlada. Po nemških poročilih so se včeraj posvetovali voditelji »Slovanske Unije« o položaju. Posvetovanja niso bila obvezna. Navzoč je bil tudi načelnik Poljske Ludske Stranke Stapinjski. Po nemških poročilih so se zedinili, da dovolijo razpravo o začasnem proračunu, ako Poljaki jamčijo, da ko se reši začasni proračun, se preosnuje vlada.

Zborovala je nato parlamentarna ko-

misija »Poljskega kola«, ki pa še ni sklepala. Jutri ima parlamentarna komisija »Poljskega kola« skupno sejo z nemškim izvršnim odborom. V zbornici se je včeraj govorilo, da je zahtevala »Slovanska Unija«, naj Glabinski v zbornici ob razpravi o začasnem proračunu izjavi, da izstopijo Poljaki iz sedanje večine, ko se reši proračun in da se mora preosnovati vlada.

Nemci sodijo, da se Glabinskijeva akcija izjalovi. Po nemških poročilih Glabinski upa, da bo imela zbornica sejo bodoči teden. Dr. Pattai je izjavil, da skliče zbornico sejo le, če se v seji klubovih načelnikov prepriča, da ne bo obstrukcije.

Nemško-narodna zveza je imela včeraj sejo. O položaju je poročal Chiari, ki je izjavil, da Nemci ne smejo niti za las odnehati. Neki poslanec je izprožil, če ne kaže razmišljati glede na nevarnost absolutizma o preosnovi vlade. Vsi govorniki so mu ugovarjali. Zavzeli so stališče, da Nemci odklanjajo vsako izpremembo vlade.

Gospodarska zbornica

je včeraj nakazala posebni komisiji Baernreitherjev in Hutterotov predlog o mornariških dobrodelnih napravah. Predlog je toplo priporočal Baernreither. Predlog o permanentni socialnega odseka se je nakazal komisiji.

Železniški pododsek

je razpravljaj o Wittekovem predlogu glede na lokalne in ozkotirne železnice. Razprave se je tudi udeležil Bilinski.

Ob italijanski meji.

Znani slučaj, da je italijanska vlada vpokojila generala Asinarija, ker je hujškal italijanske vojske proti zaveznic Avstriji, povzroča, da se italijansko časopisje zelo bavi z italijanskimi vojnimi pripravi nasproti naši državi.

Od leta 1900 sem gradi Italija neprestano utrdbe ob dohodih iz Avstrije. Vse obmejne ceste so leta 1902/03 zavarovali z minami, v alpskih prelazih napravili baterijske utrdbe, kakor tudi trdnjave po dolinah. Seveda so tudi preosnovali in modernizirali stare trdnjave in jih opremili z najmodernejšimi topovi. Od Bormia do višine Gorice so zgradili Lahi celo vrsto trdnjav, ki imajo namen, da ustavijo avstrijsko prodiranje.

Benetke so močna trdnjava na suhem in proti morju. Luknja je le še med Vidmom in San Giorgiom di Nogaro, kar Italijane zelo skrbi. To luknjo hočejo zdaj Italijani zamašiti in napraviti med Vidmom in San Giorgiom utrjeno taborišče, ki bi zadrževalo avstrijsko prodiranje, dokler se ne zbere italijanska armada med Ve-

LISTEK.

Vstaja Škender-Begova.

Angleško spisal Benjamin Disraeli, Earl of Beaconsfield. — Prevel I. M. (Dalje.)

»Oproda sem,« odgovori drugi.

»Razumem človek, brez dvoma, ki gotovo doseže svojo srečo,« je odvrnil Škenderbeg. »Vedeti moraš, da so se zgodile zelo važne stvari. Ko sem bil na straži, sem vjel človeka, ki ima povedati važne skrivnosti gospodu Hunijadiju. In sedaj ga nesem tja v njegov šotor. Ker pa je barbar velik, je skoro pretežak za mene. Pomagaj mi nesti ga v Hunijadov šotor in tvoja je cela nagrada in polovica slave.«

»Zelo vlijuden mlad človek si,« je rekel oproda. »Zdi se mi, da poznam tvoj glas. Tvoje ime je, ako se ne motim Lesclinski.«

»Sorodnik njegov. Iste prednike sva imela.«

»Sem si mislil. Jaz vedno poznam Lesclinske po njihovem glasu. Rade volje ti pomagam pod pogoji, ki si jih navedel: vsa nagrada in polovico slave. Težak barbar je to, ali ne? Vendar mu sedaj ne moremo prerezati vratu, sicer ne bi mogel

ničesar izpovedati. Cela nagrada in polovica slave! Jutri postanem vitez!«

Kmalu so dospeli do šotora, in Škenderbeg izpusti svoje breme, ostavi jetnika pod varstvom svojega pomočnika in stopi v šotor ogrskega poveljnika.

V majhni sprednji sobi ga je ustavil častnik, ki ga je vprašal po njegovem namenu; Škenderbeg ponovi svojo željo, da bi brez izgubljanja časa rad videl ogrskega poveljnika zaradi zelo važnih zadev. Častnik se je premišljal, nato pa je poklical nekoliko vojakov, pustil Škenderbega v njihovem varstvu, stopil za zaveso in odšel. Škenderbeg je čul glasove, vendar ni mogel razločevati posameznih besedi. Častnik se je kmalu povrnil, ukazal vojakom razorožiti in preiskati Škenderbega in velel grškemu knezu, da mu sledi.

Vstopila sta v nizko, precej veliko sobo. Stene so bile pokrite s kožami. Po sobi je korakal mož s pletenimi starostni in veličastne zunanosti, zavil v plašč iz fine kožuškovine, bil je dolgih, rujavkastih las in s čepico iz rdečega žameta in hermelinovine na glavi, ter je narekoval navodila osebi, ki je klečala na tleh in pisala pri svitli luči bronaste svetilke. Njena svitloba se je razlivala po obrazu pisca. Škenderbeg je zagledal krasno žensko.

Ko je Škenderbeg vstopil, se je ozrla kviško. Njene velike temne oči so se ozrle

vani. Njeni črni lasje so se valili v mnogobrojnih kodrih po ramah in na vsaki strani obraza, in so bili prepleteni z vrvicami, na katerih so bili nanizani veliki biseri. Široka čepica z bele lisičine je pokrivala njeno še bolj belo čelo. Njen obraz je bil droban, toda izrazit, in nežna rdečica je zalivala njena lepa lica. Ko je Škenderbeg vstopil, se je ozrla kviško bolj radovedna nego v zadregi.

Hunijad se ustavi in pozorno motri svojega obiskovalca. »Odkod prihajaš?« vpraša ogrski poveljnik.

»Iz turškega tabora,« se je oglašil odgovor.

»Kot odposlanec ali begunec?«

»Niti eno niti drugo.«

»Kaj pa potem?«

»Kot izpreobrnjenec.«

»Tvoje ime?«

»Gospod Hunijad,« je rekel Škenderbeg, »ono je samo za tvoja ušesa. Neoborožen sem in tudi ako bi bilo drugače, bi se prvi vitez kristjanov le malo bal. Po rodu in dostojanstvu sem enak tebi, in ako ne po slavi, mislim, da vsaj po časti. Moj čas je zelo dragocen. Ostati moram tukaj komaj toliko časa, da se moj konj oddahne. Odpusti svojega služabnika.«

Hunijad je tako ostro pogledal svojega obiskovalca, da bi pripravil v zadregu vsakega drugega človeka; Škenderbeg pa je mirno in brez strahu prenesel njegov

pogled. »Pojdi, Stanislav,« je rekel vojvoda svojemu častniku. »Ta gospica, go spod,« je nadaljeval poveljnik, »je moja hči, pred katero nimam nobenih skrivnosti.«

Ko je častnik odšel, se je Škenderbeg globoko priklonil.

»Sedaj pa,« je rekel Hunijad, »k stvari. Kaj hočeš?«

»Jaz sem grški knez in prisiljen za veznik moslemov. Z eno besedo, moj namen je dogovoriti se o načrtu, po katerem bi ti dosegel zmago, jaz pa svobodo.«

»S kom imam tedaj čast govoriti?« vpraša Hunijad.

»Moje ime, veliki Hunijad, ti morebiti ni popolnoma neznano; pravijo mi Škenderbeg.«

»Kaj, desna roka Amuratova, premagalec Karamanije, cvet turških vitezov? Ali imam v resnici tega vojaka pred seboj, ki mu ga ni enakega?« vzklikne Hunijad, poda svojemu gostu roko, odpaše svoj meč in ga poda knezu. »Iduna,« je nadaljeval Hunijad svoji hčeri, »sedaj vidiš Škenderbega.«

»Veliko je moje veselje,« je odgovorila Iduna, »ako prav razumem, smemo prištevati kneza Škendra med boritelje za križ.«

Škenderbeg je vzel svoj zlati križec in ga poljubil pred njo.

rono in Mestre. Zato izpopolnjujejo železnice, grade nove proge, naročajo železniške vozove in lokomotive. Zgraditi hočejo kar tri transverzalne železnice.

Med tem ko se pripravljajo na jugu Italijan proti nam, ko tudi Rus ni nič kaj zadovoljen z nami, ko Srbija in Črna gora tudi nista posebni naši prijatelji, delajo kratkovidni avstrijski veliki politiki vse, da vznevolijo Slovane. A ravno ne posebno ugodni zunanji položaj sili in bo prisilil naše državne odločujoče kroge, da se zopet povrnejo vladni krogi na edino pravo stališče: Proti Slovanom ni mogoče vladati v Avstriji!

Prepir med nemškimi strankami.

Dunaj, 18. novembra 1909.

»Pijeva korespondenca«, ki se navadno jako vneto zavzema za sedanjo vlado, rojeno v predpustu, objavlja članek, naslovljen: Nemške svobodomiselnice spletke. Uvodoma izjava, češ, javna tajnost je, da bi bili svobodomiselnici Nemci že zdavnaj sklenili mir s Slovani, ako bi se ne bali, da v strankarskem oziru izgube nasproti kršč. socialcem. Nemški svobodomiselnici natančno znajo, da se sedanji vladni zistem ne more vzdržati. Znaajo, da »Poljsko kolo« ni zanesljiv zaveznik nemških strank, dokler se nahajajo vsi Slovani v opoziciji, ker mu ni mogoče, da bi se upiral Stapinskeemu, ki dela na solidarnost Slovanov in ker nasprotuje tradicijam »Poljskega kola«, podpirati politiko, ki je prisilila vse češke in jugoslovanske stranke v opozicijo. Vse to zna o nemške svobodomiselnice stranke. Na vsa usta brez ovinkov so jim to povedali poljski voditelji. Dobro jim je znano, da grozi Nemcem osamljenje, če še dalje vzdržujejo svoje zanikalno stališče; znano jim je, da je naravnost zasmehovanje parlamentarnih strankarskih razmer, ker sede v sedanjem ministristvu svobodomiselnici zapuščeni, poleg njih pa še dva strokovnjaka, ki sta jim jako blizu, znano jim je, da razmere naravnost izzivajo rekonstrukcijo ministristva. Nemški svobodomiselnici zaničevali vsako sporazumljenje, ker se boje, da pridobijo krščanski socialci. Izoliranje Nemcev Bacherja, dr. Lichta in sodrugov ne skrbi, ker jim je vseeno, samo da pridobijo svobodomiselnice. Članek naglašajo, da so se do zdaj krščanski socialci zatajevali, a če pride do odločitve, krščanski socialci ne bodo z molkom krili neplodne nemške svobodomiselnice taktike, marveč spomnili se bodo, da gre krščanskim socialcem vodstvo Nemcev in bodo sami vzeli vodstvo v roke. Smešno je, da komandirajo taktiko po svobodomiselnem ovinku Stransky, Wolf in tovariši. Članek naglašajo, da bodo morali pričeti krščanski socialci nemškim svobodomiselnicem gledati na prste.

Vsekakor je ta članek velezanimiv, ker kaže, da se je že pričelo jasiti med krščansko-socialno stranko, ki, kakor kaže citirani članek, že priznava potrebo, da se rekonstruira sedanja vlada. Vztrajna, smerna taktika »Slovanske Unije« zmaga. To dokazuje članek »Pijeva korespondenca«, ki je informirana po vodilnih političkih krščansko-socialne stranke.

Mohorjani! Ko sprejmete letošnje knjige Družbe sv. Mohorja, darujte vsak po svojih premoženjskih razmerah za naš narodno-obrambni sklad!

»Ta križ je bil moj tovariš in tolažnik dolgo vrsto let, gospica,« je rekel Skenderbeg. Moja žalostna zgodovina ti je morda znana, Hunijad. Moj doždevni gospodar ni do sedaj zahteval od mene, da bi vzdignil svoj meč proti svojim krščanskim bratom. Sedaj pa to zahteva in to me je napotilo, da sem nastopil pot, ki sem jo že dolgo premišljeval. Karambeg, kateremu je znana tvoja zadrega, te napade v onem trenutku, ko se začneš umikati. Jaz bom poveljeval njegovo levo krilo. Kljub njegovi premoči in boljši poziciji se postavi v bojni red in pogumno počakaj njegovega napada. V primerem trenutku odpeljem jaz svoje čete in pohitim s svojimi Epirci v svojo domovino in takoj razvijem zastavo neodvisnosti. Drzen korak je to, toda s pogumom je sreča. Pomagati moramo drug drugemu. Zaman je, ako sam začnem boji, ki zahteva v najugodnejših okoliščinah največjega poguma, previdnosti in vztrajnosti. Ako pa dasta ti in kralj Ladislav opravila Amuratovim vojskam v Bulgariji, nisem brez upanja za končni uspeh, posebno ker me navdušujejo in vzpodbujajo največje koristi človeštva in se borim v istem času za svojega Boga, za svojo domovino in za svojo zakonito krono.

»Hrabri knez, jaz te zagotavljam svoje zvestobe,« je rekel Hunijad, stopil naprej in ga prijel za roko, »in dokler bo-

Bolniško zavarovanje, zasebni uradniki in zdravniki.

O tem velevažnem vprašanju se je vršila v torek enketa v državnem zboru. Od Slovencev sta bila navzoča dr. Zajec in S. Škerbinec. Načrt zakona določa, da osebe, ki imajo letne plače nad 2400 kron, prisiljenemu zavarovanju niso podvržene. Motivno poročilo naglašajo, da je ta svota določena vsled pritiska in zahtev od strani zdravniških organizacij. Dve močni struji sta si stali nasproti, kako naj se reši vprašanje, ki je brezdvomno velikega socialnega pomena. Ne gre prezirati zahtev zdravnikov, ne kaže pa tudi prezirati nad 40.000 onih, katerih letna plača se giblje med 2400 in 3600 kronami.

Ker je o tem vprašanju izmed zdravnikov na enketi zastopal dr. Zajec mnenje, ki se ne strinja z mnenjem drugih zdravnikov, prinašamo glavne misli njegovega govora.

Dr. Zajec je ob splošni pozornosti izvajal sledeče misli: V pričetku povdarim, da se moje stališče ne sklada popolnoma s stališčem zdravnikov, ki so govorili pred mano. Obžalujem to, ker z edinostjo bi morda odpravili iz zakona ono, proti čemur moramo zdravniki nastopiti z vso silo in z vsemi sredstvi. Vprašanje je moč triti z višjega stališča, če hočemo priti do vsestransko zadovoljivega zaključka.

Bolniško zavarovanje je izšlo pred 20 leti iz ljudske potrebe. Če pogledamo nazaj, moramo konstatirati, da je imelo bolniško zavarovanje za ljudski blagor največje posledice. Odkar obstoji bolniško zavarovanje, so se zdravstvene razmere silno poboljšale. Res je, da je mnogo drugih faktorjev, zlasti uporabljanje higijskih pridobitev, pripomoglo k temu. Ali prvi faktor tega veselega dejstva je in ostane bolniško zavarovanje, kar priznavajo socialni zdravstveniki in socijologi.

Govornik nato dokazuje to trditev, ko primerja zdravstveno statistiko Dunaja pred dobo socialnega zavarovanja s statistiko kasnejših dob.

Dunaj je imel pred 25 leti dvakrat večjo mortaliteto. To je velikega gospodarskega pomena, ker bolezen, ne ožiraje se na vse druge, stane ljudstvo veliko denarja. Če računamo stroške in izgubo za 1 bolniški dan 2 K, kar je silno malo, ni težko izračunati, da ostane dunajskemu prebivalstvu rešenega nad 60 milijonov kron ljudskega premoženja. To je gospodarski efekt zboljšanih zdravstvenih razmer v razmerju s predbolniško zavarovalno dobo.

Ker je torej resnično, da bolniško zavarovanje dobro vpliva na zdravstveni razvoj ljudstva, mora to biti moment, ki naj govori, kadar se gre za vprašanje bolniškega zavarovanja. Saj pogled na Rusko nam jasno priča, kako umira ljudstvo v masah, ker nima bolniškega zavarovanja.

Zdravniki so vedno bili pri delu, kadar se je šlo za zboljšanje ljudskega zdravja. Bili so boritelji in čuvalji ljudskega zdravja, to so še vedno in to hočejo ostati. Kjer ni sodelavcev-zdravnikov na polju ljudskega zdravja, tam so zdravstvene razmere žalostne. To spričuje Ogrska, kjer manjka na deželi zdravnikov in kjer je vsled tega silno visoka umrljivost.

Zdravniški stan je faktor, ki je tako važen, da ga dobropostavodaja ne more in ne sme prezirati, če noče oškoditi ljud-

skega blaga. Zdravniki smo vedno pripravljani pomagati pri bolniško-zavarovalni postavodaji. Ali ta ne sme biti taka, da bi naš stan uničila. V tem načrtu pa so določbe, ki bi bile v stanu spraviti naš stan v propast.

Govornik nato omenja točko, da bi smeje blagajne, ako ni zdravniška služba urejena, plačati bolnikom večjo bolniščinu ter določbo, ki omogočuje fakultativno zavarovanje rodbinskih članov.

Mi smo za vsako zavarovanje, ki naj bi bilo ljudstvu v blagor. Mi hočemo sodelovati, ker vemo, čim popolneje je bolniško zavarovanje, tem večja korist za ljudstvo. Ali nepopolnega zavarovanja ne maramo, ker ne pomeni za ljudstvo nobene koristi, pač pa propast zdravniškega stanu.

Ne bolniško zavarovanje kot tako je krivo našim res žalostnim materialnim razmeram, marveč silovito izkoriščanje naših moči po upravah bolniških blagajn. Tam korenini zlo, ki nas ubija, tam je treba posekati korenine tega zla.

V ljudskem interesu je, v interesu zdravega in srečnega razvoja bolniškega zavarovanja, da delate postavbo z nami. Apeliramo na vlado in na poslance, da se ozirajo na naše želje. Ustvariti hočete veliko socialno delo. To delo bo v srečo in blagor ljudstva, ako varujete zdravniški stan, brez katerega srečen razvoj te postavbe ni mogoč. Za vsako pravično zavarovanje smo, in naj bo zasnovano na najširši podlagi, ako to zahtevajo ljudski interesi, nismo pa za zavarovanje, katerega stroške naj bi nosili samo zdravniki. Ljudstvo rabi dobro postavbo, ljudstvo potrebuje dobre, socialno izobražene in zadovoljne zdravnike. Mogoče je oblika, ki bi nas zadovoljila. Išcite jo, mi vam pomagamo!

Izvajanje dr. Zajca je vzbudilo veliko pozornost. Predsednik enkete je ob sklepu povdaril, da se je prepričal, da ni iskati vzroka nezadovoljnosti zdravnikov pri tem paragrafu, temveč drugod. Skoro gotovo se bo odsek odločil, da določi mejo prisiljenega zavarovanja na 3600 kron in ne na 2400 kron, kakor stoji v načrtu. Zasebno uradništvo je izreklo hvalo dr. Zajcu, ker je zavzel tudi po naših nazorih edino pravilno stališče.

Koroška tragedija.

k Boj za »Narodni Dom« v Grebinju. Iz Velikoveca se nam piše: Gostilno v »Narodnem Domu« v Grebinju je c. kr. okrajno glavarstvo zaprlo. Barona Helldorfa oskrbnik, Manner, ki je znan kot slovenščar iz Bistrice v Rožni dolini, in pa nemškutarski tržani grebinjski imajo za ta najnovejši slavnostni čin nemške kulture največje zaslug. Sklicevali so se na to, da novi najemnik še nima gostilniške koncesije in da ta gostilna v Grebinju ni potrebna, ker jih je itak preveč. Toda vse to je gola hinavščina in sovraštvo do Slovencev. Kdaj se je še zgodilo, da pri premembi gostilniške posesti dobi novi posestnik takoj s kupno pogodbo vred tudi že gostilniško koncesijo? In vendar se zaradi tega ni zaprla še nobena gostilna. Poleg tega pa približamo, da je lani, ko je kupil omenjeno gostilno g. J. Uranšek, bil slučaj isti; in vendar je smel izvrševati gostilniško obrt; da — še celo več, ves občinski odbor je v tozadevni seji soglasno sklenil, da je gostilna v tej hiši radi zelo ugodnih prostorov naravnost potrebna. In čez eno leto? — Da ima stvar politično ozadje, dokazuje zlasti izjava Grebinčana Plasnig-a, gostilničarja in mesarja, nasproti našemu najemniku dne 16. t. m.: »Če bi ti

kupil hišo, ali katerikoli drugi, bi mi imeli ničesar zoper njo, velikovska postojilnica pa nima tu ničesar opraviti.« Napeli bomo vse mogoče moči, da pridemo do pravice.

k Poslanec Grafenauer je dne 11. t. poslal naučnemu ministru grofu Stürgku zaradi za Slovence krivičnega nameščenja učiteljskih moči na Koroškem protestno pismo, v katerem izprašuje ministra, ali se v tem nad vse krivičnem postopanju c. kr. šolskih oblasti na Koroškem javlja tista naklon enost sedanje vlade in spriti Slovincem, o kateri je tako veličevdela povedati! Poslanec Grafenauer naglašajo tudi v pismu, da tako postopanje c. kr. šolskih oblasti nikakor ne bo moglo odstraniti difference med sedanjo vlado in parlamentom.

k Hujskarija na celovski glavni poboja še lepe sadove, kakor kaže začeti V petek, dne 12. t. m., je oddala tam ne gospodična zavoj Mohorjevih knjig. Spremnico je izpolnila celo popolnoma nemški, le privatno poročilo na adresu ki urad prav nič ne briga, je napisala slovenski. Vsled tega jo je službujoča uradnica grdo nahrulila in jo s tem izpostavljenemu zasmehovanju zagrizenih vzočih nemških nacionalcev. To preseže vse meje! Radovedni smo, ali bo rodajna oblast poučila dotično uradnico kako naj postopa s slovenskimi strankarji.

Stajerske novice.

š Maribor. Včeraj, dne 17. novembra so se vršile tukaj občinske volitve v tre razred. Fijakarji so imeli mnogo opravil postrežke so nosili agitacijske plakate opaziti je bilo celo več napisov, pripetih ene ulice v drugo, z agitacijsko vsebino vse to v dobro nemškim kandidatom. V pogledu na ta razna agitacijska sredstva sem si mislil, da stranka, ki jih rabi, kdo ve kako dobro organizirana. Ko vpišem te vrstice, še izid volitev ni znani. Eni pravijo, da zmagaajo socialisti, eni Nemci. Končni izid se izve šele pozvečer.

š Slovenci! V nekem narodno ogroženem kraju ste na prodaj dve posesti, katerih vsako meri približno 100 orolov. Nevarnost je, da prideti v neške roke. Zato se pobrigajte rodoljubite dve krasni posestvi. Natančneje podate izvejo v Mariboru v uradništvu »St. že« ali pri »Kmečki zvezi«.

š St. Lovrenc na Dravskem polju. Razpisano je mesto stalnega učitelja, tukajšnji trirazrednici. Na razpolago prosta soba za stanovanje. Prošnjo je vžiti do 8. decembra t. l. pri ondotnem krajnem šolskem svetu.

š Preobrat v časnikarstvu. Mladinski list »Naš Dom« bo katoliško tiskovno društvo v Mariboru posvetilo z novim letom popolnoma slovenski mladini. List se spremenil v poučno-vzgojevalni mladinski list in bo postal tako najožji prijatelj mladencev in mladek.

š Nemško uradovanje c. kr. finančnih uradov. Kot vzgled omenjene naj bodedanes samo tobačne knjige za nabavo tobaka malih prodaj, ki so izključno tiskane v nemškem jeziku. Slovenski trafikanti vzdrnite se in zahtevajte s prihodnjim letom izključno le samoslovenske ali dvojezične tiskovine. Sklicujte se na XIX. drž. osnovn. zakona z dne 21. decembra 1867. leta, št. 142, ki da e ravno pravno ne samo na papirju, ampak tudi bolj v izvrševanju. To naj bo svarilo kazalo c. kr. finančnim uradom v Mariboru pri naročevanju novih tiskovin prihodnje leto.

sta živela Hunijad in Škenderbeg, ne bosta odnehala, dokler nista dosegla svojega velikega in svetega namena.

»To je svečana zveza,« je rekel Skenderbeg, »bolj sveta kakor bi bila, ako bi jo napisali vsi učenjaki sveta. Gospica Iduma, moli za naju!«

»Jaz vedno molim za krščanske boritelje,« je odgovorila Hunijadova hči. In ustala je in široki plašč, v katerega je bila zavita, je padel z nje.

»Plemeniti Škenderbeg, ta rožni venec je od svetega groba,« je nadaljevala Iduma; »nosi ga v spomin na našega Odrčenika, ki je umrl za naše grehe.«

Škenderbeg je iztegnil svojo roko in se dotaknil njene nežne roke, ko je prijel rožni venec; pritisnil ga je na svoje ustnice in si ga obesil okolu vratu.

»Veliki Hunijad,« je rekel grški knez, »onstran gora moram biti, predno zasije dan. Dovolj mi, da te prosim, da bi jutri čuli, da se kristjani umikajo.«

»Naj bode tako,« je rekel Oger po kratkem premisleku, »in jutrajšnje sonce naj prinese krščanstvu lepših dni!« S temi besedami se je končal kratki in izvanredni obisk Škenderbega pri krščanskem poveljniku.

V.

Vest, da so kristjani podrli svoj tabor in se začeli umikati, je kmalu dospela do

Karambega, ki je nemudoma poklical Škenderbega, da se posvetujeta o potrebnih odredbah. Poveljnika sta bila istih misli, da je treba takoj zasledovati sovražnika, in kmalu se je ob pobočju zelenega, divjega Haema vsipala ona lahka konjica, ki je bila morebiti še bolj usodepolna sila turške armade kakor sloviti janičarji. Krožili so okoli zadnjih straž umikajočih se kristjanov, napadali omahujoče, lovili neoprezne. Nemogoče je bilo ustavljati se njihovim nenadnim in silnim napadom. Ko je bilo Hunijadu, ki se je v spremstvu izbranih vitezov sam podal k zadnjim stražam, neprestanih napadov dovolj, je dal povelje, da se vojska ustavi in ponudi bitka.

Njihovi zasledovalci so se takoj umaknili, se po agoma razdelili na dva oddelka in čakali prihoda bližajoče se turške vojske. Moslimi so prihajali v polnem bojnem redu in z zaupljivim pogumom, ki jih je navdajal vzpričo gotove zmage. Od daleč je bilo videti Škenderbega, ki je jezdi v svojem škrlatastem plašču na svojem vrancu in vihtel svoj svitli seimetar.

Janičarji so z velikim vpitjem prvi napadli. Krščanski vitezi so sprejeli Turke s svojimi sulicami. Toda onega jutra se je zlomila marsikatera plemenita sulica in marsikateri drzen jezdec in krasni bojni konj se je zvalil v prah pred napadom nepremagljivega števila silnih napadoval-

cev. Povsodi so žvižgale krogle in isčice po zraku.

Izkušeni Hunijad je z napetostjo čakoval razvoj turške vojske. Z ozirom pozicije je prišel doslej le en del vojske do boja in Škenderbeg je stal vedno na strani. Sedaj pa, ko je boj v hip huiše divjal in je bilo očito, da mu priti glavna moč obeh vojsk do boja, Hunijad s strašno napetostjo čakal, ali grški knez hotel ali celo mogel izvršiti svoj načrt. Krščanski junak je vedel, se brez njega konča boj s porazom kristjanov.

Škenderbeg je z enako napetostjo opazoval razvoj stvari. Karambeg ga je večkrat pozval, da poseže s svojimi Epirci v boj. Škenderbeg je obljubil, vendar je že minula cela ura, ne da spremenil svoje pozicije. Naposled je slal turški poveljnik bolj začuden kakor razjarjen svojega glavnega tajnika Musa, da sporoči tovarišu njegovo povelje, zve za njegovo mnenje in si pojasni njegovo postopanje. Glavni tajnik Karambeg je bil preveč premeten dvorjanik, da kazal svoja čutila in je izvršil svoje nčilo tako, da se je zdelo, kakor da bi šel prosit sveta in ne sporočit ukora.

»Tvoj gospodar je moder človek,« je odgovoril Škenderbeg, »celo Karambeg se lahko moti. On ne staja pod senčnatim drevjem. No, jaz

š Mariborske novice. V tukajšnjem hotelu »Stadt Wien« se je skoraj zastrupila z ogljikom 22-letna deklica Ana Sterniša iz Kostivnice. V soboto zvečer je zakurila v peč, ki pa je bila nekaj pokvarjena in se je strupeni ogljik nabral v sobi. Našli so jo drugo jutro brez zavestno ležati v postelji. Odpeljali so jo z rešilnim vozom v bolnišnico in se ji stanje že izboljšuje. — V mariborski okolici krožijo ponarejeni bankovci. Nek posestnik iz Sp. Kaplje je hotel plačati davek z 50 kronskim bankovcem. Ko ga je blagajnik natančno pogledal, je spoznal, da je bankovec ponarejen. Naznanil je celo zadevo sodišču, kjer je plačevalec trdil, da ga je dobil od lesotrožca. Bankovec se v tisku in papirju komaj loči od pravega, le serijne številke so pisane s črnilom. — V tukajšnji bolnici so pripeljali 19-letno Marijo Vrhovšek iz Fram, ki je služila v Gleichenbergu. Padla je čez neki sod in si izbila vse prednje zobe.

š Delavca raztrgalo. Iz Ribnice na Štajerskem se nam piše: V tukajšnjem kamolomu se je pri razstrelbi pečine ponesrečil Peter Pungartnik dne 13. t. m. Bil je takoj mrtev ter popolnoma raztrgan. Zapušča vdovo in 10 otrok.

š Slov. kat. akad. tehn. društvo »Zarja« v Gradcu vrši svoj drugi redni občni zbor v zimskem tečaju 1909/10 v petek, 19. t. m. ob pol 8. uri zvečer v lokalu »pri zeleni Stajerski« s sledečim dnevnim redom: a) čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; b) poročilo odborovo; c) sprotjem novih članov; d) slučajnosti.

š Občinske volitve v Gradcu in v Mariboru. V Gradcu so v tretjem občinskem razredu vključili velikanski agitaciji socialnih demokratov zmagali nacionalci. Padla sta celo Resel in Schacherl. Zdaj je v graškem občinskem svetu samo še šest socialnih demokratov, dočim je bil pred dvema leti ves tretji razred v njihovih rokah. Nacionalci so zmagali v tretjem razredu tudi pri občinskih volitvah v Mariboru.

Koroške novice.

k Ogorčenje proti liberalcem. Po Koroškem vlada med narodnjaki, ki imajo priložnost, čitati tudi glasilo krajskih liberalcev, splošno ogorčenje. Liberalci imajo vedno polna usta narodnosti, o naravnost vnebovpijočih škandalih, ki jih razparajo te dni nemški hujskači nasproti Slovincem-trpinom, pa »Slovenski Narod« ni zapisal niti črke, dočim v vsaki številki polni svoje predale z ostudnimi napadi na slovenskega škofa. Tako rešujejo liberalci slovensko domovino!

k Nagle smrti je umrl minoli torek jutraj ob dveh v Celovcu tehniški vojaški uradnik Jožef Stásky. Prejšnji dan je obhajal še Martina v znani Uretovi gostilni v Otočah. Zadel ga je kap.

k Tat v beljaškem kazino. V nedeljo 14. t. m. je bila v beljaškem kazino poročila ukradena hranilna knjižica v vrednosti 2200 K in dvajsetkronski bankovec. Sploh se v beljaški okolici zadnje dni množijo vلمي in sumijo, da so povsod isti tat.

Dnevne novice.

+ Volitve v obrtno sodišče. V včerajšnjem poročilu je izostal stavek, da sta zmagala v obrtni skupini naša kandidata J. Tršan in Bergant. Izvoljenih je v skupini obrtnikov 17 naših kandidatov. Splošno veselost vzbuja po Ljubljani blamaža »Narodne delavske organizacije« v de-

lavski skupini. Njihovi kandidati so dobili toliko glasov, da številke lahko v loterijo stavijo. Pri smoli, ki jo imajo zadnji čas liberalci, pa ni izključeno, da tudi v loteriji ne bodo nič zadel. Izid volitev je temeljito pokazal, da liberalci v vrstah delavstva in obrtništva nimajo nobene zanesljive opore več, kar je naravno, ker liberalni advokati in magistratovci nimajo smisla za socialne težnje. »Narodovci« so že popolnoma pod kapom.

+ V zagati. »Slovenski Narod« poizkuša na razne načine oprati gojenca častite matere usmiljenke Hoppe, dr. Oražna, pa ne gre. Najbolj nerodno je »Narodovo« pranje zato, ker drugim očita ono, kar je dr. Oražen storil. »Narod« z mengiško pivovarno dr. Oražna ne bo opral. Ljudska posojilnica ni dobila na tak način zveze z mengiško pivovarno, kakor je dobil dr. Oražen zvezo z Aurovo pivovarno, ko je odrinil g. Aura ml., in Ljudska posojilnica ni lastnica mengiške pivovarne, ampak Julija Stareta dediči. Tudi če bi Julija Stareta dediči prodali Nemcem mengiško pivovarno, bi to ne pomenilo toliko, kakor če sokolski starosta prvi proda tujcem slovensko pivovarno! Julija Stareta dediči namreč niso hodili okolu s krvavimi manšetami in se bojkotnega gibanja niso prav nič udeleževali. Lepo je, če Julija Stareta dediči kljub temu niso sledili v zgledu sokolskega staroste! Liberalci, če ste pošteni — storite sedaj z dr. Oražmom to, kar so storili Čehi z dr. Pražakom! To je sedaj edina pot, da izlezete iz podčepnice v katero ste padli, ko ste dr. Oražna izvolili za sokolskega starosta. Glede inseratov se pa ne bomo prepirali s »Slovenskim Narodom«, ki v nemških inseratih »štorkliam osle kaže«. Že taki inserati so dokaz o kakovosti judovske inseratne klijentele »Slovenskega Naroda«. »Narod« je nedavno priobčil inserat zavarovalnice »Generali«, ki ima vsaj tako »slovensko« zastopstvo kot pivovarna »Union«, inserat pivovarne »Union«, na katerem se je tako lepo čitala izjava sokolskega staroste pa »Narod« po hudi debati v njegovem uredništvu in upravištvu radi tega ni priobčil, ker je hotel svojemu občinstvu prikriti lepo narodno delo svojega političnega prvaka. Ko pride dr. Oražen iz Merana in če bo zopet preglašen, bomo pa še nekaj povedali.

+ Na ustanovnem zboru Jugoslovanske Strokovne Zveze, oziroma na IV. vse-slovenskem delavskem kongresu, bodo zastopani tudi bratje Hrvatini, in sicer »Hrvatki krščanski radniški savez« po delegatih Josipu Krčeliču in Ivanu Bedeku. Razen tega pa pošljejo delegate tudi druge podružnice te zveze po širni Hrvaški. Zastopniki hrvaškega krščansko-socialnega delavstva bodo tudi govorili in se posvetovani udeleževali, ker bo zopet utrdilo tisto praktično vzajemnost, ki se zdaj začinja na vseh poljih resnično in brez fraz izvrševati.

+ Kanonično umesčena sta bila včeraj č. gg. Jernej Zupanc na župnijo Gorice in Anton Zore na župnijo Motnik.

+ Za župnijo Postojna je prezentiran vlč. gosp. Matija Erzar, župnik in dekan v Semiču.

+ Semiška dekanija ima konferenco sodalitatis ss. Cordis Jesu v sredo, t. j. 24. t. m. v Podzemlju, ne pa 25. novembra, kakor je bilo prvotno določeno. Začetek je ob pol 11. uri dopoldne.

— C. kr. dvorni knjižnici — sotrudnici »Slov. Naroda« povemo neuradno, da je poslala »Katoliška Tiskarna« celo dva dolžnostna izvida omenjene brošure. Ker se je za prvi nefrankovani kot tiskovina oddani izvod baje izgubil, smo se usmi-

lili, kakor imenuje »Narod«, dvorne knjižnice in ji poslali novi izvod v zaprtem zavitku. Sicer se pa dvorni knjižnici poslani iztisi zadnje leto pogosto izgube, kaj šele izvanredno naglo urgirana knjižica, »katero smo iz same potuhnjenosti poslali iz gotovih ozirov privatno«.

— Napaden je bil voznik, ki je peljal iz Škofje Loke trgovcu Ivanu Jerebu iz Sestranskevasi. Vzeto mu je bilo 50 kg kaše. Prosimo c. kr. orožnike, da malo pridneže bolj zasledujejo, da bodo ljudje varnejši.

— Cesarske vojaške vaje se bodo prihodnje leto vršile v Galiciji. Udeležili se jih bodo 6., 10. in 11. vojni zbor.

— Nova živinorejska zadruga. V nedeljo, dne 14. t. m., je deželni konzulent g. Legvart v daljšem govoru pojasnjeval pomen živinorejske zadruge za gospodarje na Brezovici pri Ljubljani. Obilno številni zborovalci so poslušali njegov govor in domačega gospoda župnika z napeto pozornostjo. Po končanem posvetovanju je pristopilo mnogo zavednih gospodarjev k zadrugi, ki bodo v nedeljo, dne 21. t. m., volili svoj odbor. Bog daj srečo!

— Razpisane učiteljske službe. Na dekliški štirirazrednici v Ribnici (okraj Kočevje) je razpisano mesto učiteljice s postavnimi prejemki in naravnim stanovanjem in novo sistemizirano četrto učno mesto v stalno nameščenje do 17. grudnia t. l. Na deželni kmetijski šoli s slovenskim učnim jezikom na Grmu sta razpisani dve strokovni učiteljski službi, in sicer za sadjarstvo in zelenjadarstvo, druga za splošne kmetijske predmete. S tema službama so združeni prejemki VII. činovnega razreda deželnih uradnikov, in sicer letna plača 2200 K in aktivna doklada 672 kron. Nastop službe 1. januarja 1910. Prošnje s prilogami do 1. decembra t. l. deželnemu odboru v Ljubljani.

— Učiteljske vesti. Minister za pouk in bogočastje je pomaknil v 9. činovni razred državna ljudskošolska učitelja Božidara Čampa in Josipa Hanreich-Thode v Trstu in Alojzija Bajec, učitelja in voditelja c. kr. pripravnice za učiteljske v Sežani.

— Načelnikom cestnega odbora za cestni skladovni okraj cerkniški bil je izvoljen dne 17. novembra 1909. g. Jakob Marolt, posestnik in gostilničar v Žerovnici, skoro soglasno. Namestnikom pa g. Ivan Lavrič, župan v Cerknici. Bog živi novega načelnika kakor tudi namestnika z željo, naj bi ta dva zapostavila vse svoje moči za korist in prospek našega cestnega okraja.

— Ponesrečeni vojak-planinec, o katerem smo včeraj poročali, se piše Friderik Vrč in je doma na Vipavskem.

— Dobrega mizarja iščemo. Nujna potreba je, da dobi slovenski trg izvrstnega, poštenega in pridnega mizarja. Če kdo vé za kakega mojstra, ki bi lahko prišel do obrt v trgu, naj javi na uredništvo Straže v Mariboru, da storimo nadaljnje korake.

— Biciklistova smrt. V Versi sta trčila dva biciklista eden ob drugega s tako silo, da je eden njih ostal na mestu mrtev.

— Jugoslovanska soc. demokratska konferenca se vrši 21. in 22. nov. v Ljubljani. Zastopane bodo slovenske, hrvaške in srbske socialistične stranke. Konferenca je sklicana v ta namen, da zavzamejo socialisti skupno stališče proti političnim in kulturnim jugoslovanskim zahtevam. Pri posvetovanjih bodo zastopane tudi druge avstrijsko-ogrske socialne organizacije po svojih gostih.

— Ameriške vesti. Iz Ely, v državi Minnesota, se poroča: Tukaj se je poročil dne 23. oktobra g. Ivan Šega iz Grahovega pri Rakeku z gospico Ivano Drobnici z sodraške okolice. — Dne 28. oktobra se je v rudniku Sibley ponesrečil rojak Jožef Šikonja. Opravljal je delo pri vspenjači, pri katerem mu je odtrgalo tri prste na roki. — Dne 1. nov. se je tu poročil rojak Jožef Gregorič z gospodično Frančiško Leskovec. Zenin je iz Ely, a nevesta iz Iga.

— Rokovnjači. Z Velike Doline se poroča, da so tam zopet vlomili tatovi v gostilno Dolinarjevo, kjer so vse razmetali. Odneli niso veliko, ker niso dobili.

— Izgubil se je Štefan Žerjav, posestnik iz Spodnje Hrušice št. 3 pri Ljubljani. V nedeljo dopoldne je šel k prvi maši ter so ga popoldne ob 5. uri še videli v Bizoviku. Mož je okoli 53 let star, srednje postave in ima bolj podolga obraz. Domači ga iščejo že povsod, a ni o njem nobenega sledu. Kdor bi vedel kako pojasnilo, naj ga sporoči na njegov dom, v uredništvu »Slovenca« ali pa ljubljanski policiji.

Ljubljanske novice.

Ij Javna telovadba, katero priredi prihodnjo nedeljo ob 6. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« Zveza Orlov, bo zaključek mladeniškega tečaja, ki traja od 7. t. m. do nedelje 21. t. m. Tečaj je izpadel jako lep. Udeležba prvi kot drugi teden je bila zelo povoljna. Udeležniki so se pridno udeleževali ne samo telovadnih ur, temveč tudi predavanj. V prvem kot v drugem tednu so si ogledali tudi »Katoliško tiskarno« in se udeležili pretekli torek velikega predavanja S. K. S. Z. Prihodnjo nedeljo pa bodo pokazali pri javni telovadbi, kaj so se naučili.

Ij Nove proste vaje za leto 1910 se bodo izvajale prvič prihodnjo nedeljo pri javni telovadbi Orla.

Ij Moreška, ki je vzbudila na letošnjem zletu v Kamniku občje občudovanje, se bo ponovila pri nedeljski javni telovadbi. Proizvajali bodo te lepe vaje udeleženci drugotedskega mladeniškega tečaja.

Ij Komerz, ki se vrši po javni telovadbi v veliki dvorani »Uniona«, obeta biti zelo zabaven. Poleg rudarske godbe iz Zagorja sodeluje tudi slovensko glasbeno društvo »Ljubljana«.

Ij Vstopnice za javno telovadbo in komerz se dobe v trafiki gosp. Soukala. Pred škofijo. Vstopnice za javno telovadbo veljajo tudi kot vstopnice k večerni veselici.

Ij Šentpetersko prosvetno društvo v Ljubljani je otvorilo svojo knjižnico. Knjige bodo dobivali udje vsako sredo in soboto od pol 8. do 9. ure zvečer.

Ij Iz Slomškove zveze. Vsi člani in članice Slomškove zveze iz Ljubljane, okolice in kamniškega okraja se uljudno vabijo k prijateljskemu sestanku po § 2. zborovalnega zakona, ki se bo vršil jutri (petek) popoldne ob 2. uri pri tovarišu Jegliču na Cojzovi cesti.

Ij Gluha je — »Laibacher Zeitung«, glasilo naše vlade. Vzlic večkratnim opominom še danes ne ve, kako se zdaj ljubljanske ulice imenujejo, ampak rabi še zdaj prejšnje nemške oznache, ki pa oficijelno nimajo prav nobene veljave več in se jih lahko poslužujejo le zasebniki zasebno, ne pa glasilo, ki je uradno! **Pozivljamo deželno vlado, da stori pri svojem listu, kar je njena dolžnost!**

Ij Gajevo slavnost je praznovala danes I. državna gimnazija. Glavna točka celega programa je bil govor prof. dr. Jos.

gruh misli kakor on, in jaz celo upam, da zmagam danes s takim postopanjem. Vendar je sedaj gotovo čas, da začnemo. Stihljaj se v izpodbudo, dobri Musa. Jutri, Demetriji, storita svojo dolžnost!

Pri teh besedah sta stopila k nesrečnemu tajniku dva kreпка Epirca, ga prišla, zvezala in ga posadila na konja pred njega svojih tovarišev.

»Sedaj mi pa sledite vsi, ki ljubite svojo domovino!« zakliče Škender. In s temi besedami je na čelu pet tisoč konjati v naglem diru zapustil bojišče.

VI.

Z neverjetno hitrostjo so jezдили Škender in njegovi konjiki preko rumelijskih planjav, in se niso, razun kratkih odmorov počitka, ustavili prej, dokler niso došli do gorate krajine Epira; bili so petdeset milj daleč od njegovega glavnega mesta Kroje. Predno je stopil Škender na čelo svojih konjati svojih prijeljati preden Karamanogev glavnega tajnika. In pripeljali so obupanega Mušo, ki je bil napol mrtev od naporov, trpljenja in groze.

»Le pogum, častiti Musa!« je rekel Škender. »Naporno smo jezдили, vendar se ne upam, da dobimo z božjo pomočjo v kratkem dobra bivališča. V bližini se nahaja mesto, ki ga imenujejo Kroja, in v njem bi sinu mojega očeta ne bilo tre-

ba prositi vstopa, kakor nekateri pravijo. Nič zato. Meni se zdi, častiti Musa, da si ti edini človek v naši družbi, ki zna podpisati svoje ime. Pojdi torej in napiši mi za guvernerja tega mesta povelje, ki naj bo podpisano od Karambega; v tem pismu se mu naroča, da izroči mesto hrabremu bojevniku polumeseca, Škenderbegu; ako se to zgodi, boš v prihodnje jezdit tako, kakor je bolj primerno tajniku.

Častiti Musa se je priklonil do tal, vzela iz svojega pasu svoje pisalo orodje, napisal zaželeno povelje in ga izročil Škenderju; ta je pogledal napis in ga utaknil v svoj telovnik.

»Jaz odidem z nekaterimi prijatelji nemudoma proti Kroji,« je rekel Škender. »Vi pa, moji pogumni tovariši, pojdite za menoj v razdeljenih skupinah in po raznih potih. Jutri se pa v pozni noči zberite vsi pred vrati mesta Kroje.«

S temi besedami se je Škender poslovil od svojih čet in odjezdil s svojimi spremljevalci. Kmalu so prekoračili gorovje in stopili na rodovitno ravnino Epira.

Ob solnčnem vzhodu so zagledali Škender in njegovi prijatelji lepo mesto, ki se je svetilo na drugem koncu ravnine. Obdano je bilo z visokim zidovjem s štirioglatimi stolpi ob straneh in sezidano na majhni višini; bil je veličasten pogled. Za njim se je vzdigovalo visoko slikovito go-

rovje, čegar najvišji vrhovi so bili pokriti s snegom. Na eni strani mesta se je razprostiralo lepo jezero kakor srebrno polje, na zelenem pobočju bližnjih gor pa so se svetile bele hiše.

»Tam leži Kroja!« vzklikne Škender. »Naši očetje so si znali izbrati svoje bivališče, tovariši. Videti hočemo, ali so trčili svoj čas in svoje zaklade za tuje ali za svoje lastne potomce.« Pri teh besedah so vzpodbodili svoje konje in kmalu dospeli do mesta.

Mesto je obdajala lepa pokrajina žitnega polja in sadnega drevja. Nad cesto so visele veje košatih dreves. Na vejah so žgolele ptice. Bilo je veselo, krasno jutro. Škender je utrgal oljkino vejico, ko je jezdit mimo. »Dragi prijatelji,« je rekel in se ozrl z navduševalnim nasmehom naokoli, »vzemimo našo prvo žetev!« In nato je vsakdo hitro iztegnil roko, vzela znamenje in ga po vzgledu svojega poveljnika vtaknil za svojo čepico.

Kmalu so dospeli do vrat mesta Kroje, kjer se je nahajala močna posadka, in Škender je jezdit v spremstvu svojih jezdec naravnost proti citadeli.

Ko je stopil raz konja, so ga peljali v guvernerjev stan, kjer je stari paša sprejel premagalca Karamanije z vso spoštljivostjo, kakor je pristojala tako slovitemu bojevniku polumeseca. Po običajnih

pozdravih gostoljubnosti mu je Škender vljudno izročil povelje, da izroči citadelo njemu. Stari paša se je z orijentalso poniznostjo udal v svojo usodo in izročil Škenderu ključke mesta in citadele ter ga prosil, da sme nemudoma zapustiti prizorišče svojega poveljevanja.

Ko je Škender zapustil citadelo, se je podal v mesto in popoldne nadzoroval na velikem trgu turško vojsko. Ker je bivši guverner želel še istega dne zapustiti Krojo, je Škender odredil, da ga spremlja velik del posadke kot častna straža in se povrne naslednjega jutra zopet v mesto. Ostale vojske je razdelil po raznih delih mesta, mestna vrata pa je izročil straži svojih lastnih tovarišev.

O polnoči so dospeli Epirci zvesti svojemu povelju in se združili pod mestnim ozidjem; ko so dali dogovorjeno znamenje, so se jim odprla vrata. Močna četa se je podala takoj v citadelo in se jo polastila. Ostali so pod vodstvom določenih vodij, obkolili Turke v njihovih bivališčih. In naenkrat je nastal v velikem mestu tak hrup in vrišč, da so prebivalci prestrašeni planili iz spanja in se spogledovali. V trenutku so se pred vsako hišo zasvetile baklje in postalo je svitlo kakor ob belem dnevu. Čete oboroženih mož so hodile po ulicah; vihteli so scimeterje in jatagane in klicali: »Križi! Križi! Svoboda! Grška! Škender in Epir!«

Tominška o pomenu Ljudevita Gaja za Hrvate in Slovence; poleg tega je poveljalo slavstvo nekaj deklamacij ter mešan zbor in orkester pod vodstvom prof. Kozine s par lepimi pevskimi točkami.

Ij Srebrno poroko praznujeta danes ravnatelj I. državne gimnazije g. dr. Lovro Požar in njegova velesposobna gospa soproga. Odličnemu pedagogu k jubileju najiskrenejše čestitke!

Ij Vodstvo bolnice usmiljenih bratov v Kandi pri Rudolfu na Dolenjskem, se obrača z vljudno prošnjo na prebivalstvo glavnega mesta Ljubljane, da bi blagovolilo podpirati našo bolnico, sedaj ko pride eden izmed naših sobratov pobirat milodare. Leta 1908 smo imeli 1720 bolnikov z 34.861 oskrbovalnimi dnevi.

Ij Propadli kandidat liberalcev črevljarski mojster Matej Obiak nam piše in v zabavo priobčujemo: Slavnemu uredništvu »Slovenca« v Ljubljani! Z ozirom na notico »Shod liberalnih obrtnikov na Viču« v Ljubljanskim novicah slovenca z dne 15. novembra 1909 št. 261 zahtevam na podlagi § 19 tiskovnega zakona da priobčite v zakonitemu roku na istem mestu z istimi črkami naslednji stvarni popravek: Ni res da sem bil glavni poročevalec, res pa je, da sem se oglašil med drugimi govorniki tudi jaz k besedi. Ni res, da sem klobasal in zabaval o viških frančiškanih, res pa je, da sem le pojasnjeval izpolnitev glasovnic ter priporočal one kandidate, katere je postavilo skoraj soglasno obrtno društvo. Ni res da sem v svojem govoru pospel se do neresnice, da nameravajo napraviti frančiškani lastno tiskarno, res pa je, da kaj takega ali temu sličnega sploh nisem govoril. — V Ljubljani 17. novembra 1909. — Matej Obiak, čevljar iz Kongresnega trga. — De mortuis nil nisi bene.

Ij K zabavi Sokola I. Gospod strojevodja Ivan Černe nam je pojasnil, da njegova gospodična hčerka ni sodelovala pri rdeče-zeleni nedeljski zabavi Sokola I. Je prav, da ima ta zabava tak odmev, kakršnega zasluži in da je malokdo, ki bi bil zadovoljen, ako bi se ga spravljalo v dotiko z zelenkastimi dovtipi Sokola I. Prav bi bilo, da se v javnosti ne napravljajo krivice raznim Černetom, da bi Šentpeterčanje pojasnili, iz katere hiše je bila tista gđna. Černetova, katero je »Narod« pri dotični zabavi tako pohvalil. Pričakujemo pojasnila!

Ij Za domobranske rezervnike. Leta 1910 bodo poleg dolžnih poklicani k orožni vaji vsi oni domobranski rezervniki, ki so kako vajo iz kateregakoli vzroka zamudili, odnosno jo imajo nadomestiti. Rezervno neaktivno domobransko moštvo 11. in 12. leta razen preje omenjenih se k orožni vaji ne pokliče. Orožne vaje se bodo vršile v dveh perijodah, in sicer od srede junija do srede julija (prva) perijoda in od srede avgusta do srede septembra (druga) perijoda. Le rezervno moštvo 4. domobranskega pešpolka v Celovcu in deželni strelci se bodo od poletja do zime (izvzemši čas žetve) enakomerno in nepretrgoma klicali k svojim polkom. Ob nedeljah in praznikih se rezervnikov ne bode klicalo k vaji. Vsak domobranski rezervnik, ki je leta 1910 dolžan priti k orožni vaji, lahko navede, kateri perijodi želi priti z ozirom na njegov stan in zaslužek in se bode, posebno še na poljedelske sloje, na njegovo željo po možnosti števila oziralo. Kdor bi si rad izbral za orožno vajo gotovo perijodo, ima to naznaniti do konca decembra 1909 pri občini, v kateri stanuje, in le-te bodo potem izročile skupno listo prosilcev svoji poli-

tični oblasti. Med žetvijo, t. j. nekako od srede julija do srede avgusta, se moštva ne bode klicalo k orožnim vajam. Rezervniki se bodo orožnih vaj oproščali le iz posebno važnih razlogov.

Ij Dva nevarna tata sta pobegnila dne 8. t. m. iz zapora v Szombathelyju na Ogrskem. Prvi je 30letni ključavničar in mehanik Jožef Radosta, rodом iz Szekesfehérvaya, ki si posebno rad nadaja ime: Racz Gyula, Racz Jožef in Rondi Jovala.

Ij S ceste. Ko je včeraj vozil hlapec Jožef Murn po Veliki čolnarski ulici gramoz, ga je voz pritisnil ob zid Dolenčeve hiše ter ga na desni roki ključavničar, da so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v deželno bolnišnico. Tudi strežnico Marijo Ogrinčovo je včeraj v Wolfovi ulici nek voz podrl na tla in se je vsled padca na roki znatno poškodovala.

Ij Nemški poštni uradniki na Kranjskem snujejo svoje društvo.

Razne stvari.

Razstavo za zrakoplovstvo so otvorili v Milanu.

Napad na škofa. Iz Lime v Peru (Južni Ameriki) poročajo, da je bil ubit škof Cuzca. Napadalec je vrgel bombo v voz, s katerim se je peljal škof na izprehod s svojim tajnikom. Škof je bil na mestu mrtve, a tajnik njegov težko ranjen.

Razpečavanje piva je v Avstriji letos zelo nazadovalo. V prvih osmih mesecih leta 1909. se je znižal državni davek na pivo za 4.426.327 kron. Torej se je v finančnem letu 1908/09 prodalo 17—2 mil. hektl. piva manj. To pomeni tudi zmanjšanje dež. doklad na pivo za 29 do 34 milijone, ali pri užitniškem davku 66 do 76 milijonov kron. Produkcija piva se je torej v Avstriji znižala za 8 in pol do 10 odstotkov.

Telefonska in brzojavna poročila.

POLJAKI V VLADNI SLUŽBI.

Dunaj, 18. nov. Danes je imela parlamentarna komisija poljskega kluba konferenco s zastopniki »Slovanske Jednote«. Dr. Glabinski se trudi, da bi »Slovansko Jednoto« pripravil od tega, da bi pustila prosto pot do dnevnega reda oziroma do proračunskega provizorija. Poljaki izjavljajo, da bodo po premirju samoobsebi izvajale se konsekvence iz taktike Slovanske Jednote. Vse nejasnosti takih izjav ne more Slovanska Jednota opustiti dosežanje svoje taktike k večjemu, ako bi Poljaki se zavezali, da pri drugem branju proračunskega provizorija glasujejo s Slovansko Jednoto proti vladi. Ker pa pri sedanjih razmerah v poljskem klubu ni mogoče, da bi Poljaki kaj takega sklenili, napor dr. Glabinskega ne bo imel uspeha. Poljaki so danes konferirali tudi z Nemci, katerim so predložili zgoraj omenjeni predlog, katerega so itak Nemci sestavili, nakar je Bienenherth naprosil Poljake, naj predlog predlože Slovanski Jednoti. Tudi konference Poljakov z Nemci so bile brezuspešne.

NERESNIČNE VESTI.

Dunaj, 18. novembra. Poslanca dr. Šusteršič in dr. Pacak izjavljata, da je vest, da sta pisala Poljskemu Kolu pismo, v katerem sta formulirala zahteve »Slovanske Jednote«, popolnoma od konca do kraja izmišljena.

GOSPOSKA ZBORNICA.

Dunaj, 18. novembra. Gosposka zbornica ima sejo, v kateri se bo razpravljalo

o tem, da bodi socialnozavarovalni osek permanenten.

VLADAR IN KOŠUT.

Dunaj, 18. novembra. Danes je vladar radi kronskega sveta, ki se vrši v ponedeljek, sprejel v avdienci ogrskega ministrskega predsednika Wekerla. Čuje se, da so pogoji med krono in Košutom radi rešitve krize že gotovi in da bo Andrassy ogrski ministrski predsednik. V včerajšnji seji Košutove stranke je izjavil Košut, da bo treba le še nekaj dni, da bo kriza rešena. Sedaj se rešujejo le še detajlna vprašanja.

SLOVENCİ PONESREČILI PRI VELIKI KATASTROFI V AMER. RUDNIKU.

Dunaj, 18. nov. Poslanec Biankini je dobil danes iz Čikage brzojavko svojega brata, da je v Sherryju (država Illinois), ponesrečilo 256 rudarjev, med njimi 83 Slovencev, Hrvatov in ogrskih Slovkov. V brzojavki se prosi, naj poslanci takoj store korake, da se rodline ponesrečenih, ki so izgubile svoje hranitelje, morejo vrniti v domovino. Poslanci so takoj storili primerne korake pri vladi.

OBTOŽENI ZARADI TAJNE ZVEZE.

Praga, 18. novembra. Proti večim voditeljem češke narodne socialne mladinske organizacije je upeljalo kazensko sodišče preiskavo zaradi tajne zveze. Obtoženci so brez uradnega dovoljenja pozikovali, mesto svoječasno razpuščene narodne socialne mladinske organizacije ustanoviti nova društvena središča.

DEMONSTRACIJE PROTI REKTORJU LVOVSKE TEHNIKE.

L'vov, 18. novembra. Na tukajšnji tehniški se je pretekli dni ustanovilo rusinsko dijaško društvo. Rusinski dijaki so dosegli od rektorja prof. Pawlowskega, da jim je prepustil avlo za ustanovno zborovanje društva kljub ugovorom poljskih dijakov. Rektor je celo sam prišel k zborovanju ter je na njem celo sam govoril. Povdarjal je v svojem govoru, da obžaluje, da ne obvlada popolnoma rusinskega jezika. Poljsko časopisje sedaj napada rektorja vsled njegovega nastopa, češ, da je izdal poljski značaj lvovske tehnike in vsepoljski dijaki groze rektorju z demonstracijami.

BIVŠI KOROŠKI DEŽELNI GLAVAR UMRL.

Celovec, 18. nov. Tu je umrl bivši koroški deželni glavar dr. Erwein v starosti 90 let. Umrl dr. Erwein je bil član koroškega deželnega zbora, odkar je ta začel zborovati, to je l. 1861, glavar pa je bil od l. 1884—1895., v katerem letu je v starosti 80 let resigniral.

DVA VLAKA TRČILA NA KOROŠKEM.

Celovec, 18. nov. Med Lamsdorffom in Brücklom sta trčila dva osebna vlaka. Štiri osebe so težko, tri lahko ranjene. Dva voza sta zgorela, proga je zastavljena.

Celovec, 18. nov. Pri železniški nezgodi so bili težko ranjeni gospa Susanna Hafner, kurjač Kemroser, vlakovodja Spizzi in kurjač Hulnik, lahko pa strojevodja Ihnovský in poštni poduradnik Korošchegg.

SNEŽNI VIHARJI.

Berolin, 18. novembra. Od včeraj neprestano sneži. Promet je oviran. Vse brzojavne zveze iz inozemstva so prekinjene.

Berolin, 18. nov. Velikanski snežni viharji so povzročili po Nemčiji in po se-

verni Češki silno škodo. Teletonske in brzojavne zveze so pretrgane. Posebno velika je škoda v berlinski okolici. Reke so zelo narastle.

LIMANJE TROZVEZE.

Rim, 18. novembra. Listi pišejo, da pride v spomladni cesar Viljem II. v Rim, da obišče kralja Viktorja Emanuela in sv. očeta.

ZVEZA MED RUMUNIJO IN AVSTRIJO.

Belgrad, 18. novembra. Listi trdijo, da je sklenjena med Avstrijo in Rumunijo tajna zveza, ki je naperjena proti Srbiji.

OROŽJE ZA SRBIJO.

Solun, 18. novembra. Neki parnik je pripeljal sem 2000 pušk za Srbijo in mnogo municije.

VJETI BIVŠI SULTAN.

Solun, 18. novembra. Okolu vile Aladini, v kateri stanuje bivši turški sultan, je sedaj napravljen na vseh štirih straneh visok zid, tako da je vila popolnoma ločena od ostalega sveta.

NAPADI V BUENOS AIRESU.

Buenos Aires, 18. novembra. Preiskava glede umora policijskega prefekta dokazuje, da je bil ta napad sad internacionalne anarhistične organizacije v Buenos Airesu, v kateri je združenih 70 anarhistov iz vseh dežel. Večino teh anarhistov so že zaprli. V shajališču organizacije so našli več bomb, napolnjenih z dinamitom.

Pomanjkanje krvi.

Odstranite to trdovratno bolezen s SCOTT-ovo emulzijo, dokler ni prepozno. Kdor zavzame SCOTT-ovo emulzijo prvič, bode presenečen, kako hitro postanejo lica zopet cvetoča in polna in kako hitro se opazuje nov pogum in živahno življenje. Izrečno najbolj čiste sestavine pridejo k uporabi v

Scott-ovi emulziji

in po lastnem, SCOTT-ovem pripravljanju se iste izdelujejo v prijetno dišečo in lahko prebavno emulzijo. To je skrivnost številnih uspehov, ki se dosežejo s

Scott-ovo emulzijo

na široko in daleč in se ista zavzije tudi pri pomanjkanju krvi.

Scott-ova emulzija

si je pridobila sloves za neprekosno vzor-emulzijo.

Cena izvorni steklenici 2 K 50 r. Dobi se v vseh lekarnah.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
17	9. zveč.	726,6	6,6	sl. jzahn.	dež	
18	7. zjutr.	28,6	5,0	brezvetr.	oblačno	20,4
	2. pop	30,2	5,0	sl. jvzh.	dež	
Srednja včerajšnja temp. 7,7°, norm. 3,2°.						

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 18. novembra.

Pšenica za april l. 1910 14-05
Pšenica za oktober l. 1909 11-76
Rž za april 7-52
Koruza za maj l. 1910 6-72
Efektiv: — — —

Meščani so po govorici in obleki spoznali svoje rojake. Škendrovo ime je vplivalo kakor čar. Niso se ustavljali, da bi popraševali. Neka čudna slutnja jih je na mah prepričala, da se je ta veliki človek po milosti nebes zopet povrnil k veri in v deželo svojih očetov. In tako je vsak meščan pograbil najbližje orožje in z rodoljubnim navdušenjem planil na ulico in klical: »Križi! Križi! Svoboda! Grška! Škender in Epir!« Da, celo ženske so se otresele bojazljivosti in so vzpodbujale in navduševale svoje gospodarje. Nosile so jim orožje, držale baklje, jih pošiljale od doma z obljubami, molitvami in prošnjami; otroci so se oprijemali njihove obleke in navdušeno ponavljali besede, katerih niso mogli razumeti.

Turki so se bjevali z obupanostjo ljudi, ki čutijo, da so izdani in morajo umreti. Male in osamljene čete so Epiru kmalu vse pobili, vse z mrzlim jeklom, kajti v onih časih še niso uporabljali strašnih iznajdb modernega vojskovanja, četudi so bile nekatere že znane. Na gradu so se pač nahajali topovi, toda večina vojakov je zaupala svojim zakrivljenim sabljam in svojim nezmotljivim kopjem. Glavni oddelek turške posadke je imel svoje bivališče v neki stari nadškofovski palači, ki se je nahajala sredi mesta na malo zvišenem in odprtem prostoru ter je bila zgrajena iz neobdelanega kamena. Tukaj so se branili Turki z največjo obupanostjo,

četudi so bili obkoljeni od vseh strani, in rabili svoje samostrele s strašnim uspehom; ko je bilo celo mesto osvojeno, je prišel semkaj tudi Škender, da izpopolni svojo zmago.

Grki so skušali udreti glavna vrata palače, toda vrata so bila tako močna, da so se ustavljala njihovim največjim naporom, in puščice obleganecv so jih primorale, da so se umaknili. Škender je ukazal pripeljati iz grada dva topova in ž njima razstreliti vrata. Dalje je odredil, da so nanesti pred poslopje velikanske kupe vlažnega dračja, da se zažge, tako da bi obleganci vsled dima ne mogli meriti. Navdušenje ljudstva je bilo toliko, da so topi kmalu streljali proti palači in uspeh tega streljanja se je kmalu pokazal. Masivna vrata so se vdala in se po nekoliko udarcih z oblegovalnim ovnom porušila. Skozi odprtino so planili Turki, katere je sprejela ploha grškega ognja, tako, da so se morali med groznim vpitjem umakniti. Nekateri so skušali uteči skozi okna; take so pobili s sulicami ali meči; drugi so se pokazali na ravni strehi in vili roke. Naenkrat se je raznesel glas, da palača gori. Visok belomodrikast plamen je švignil iz oblakov dima in kmalu je bilo celo ozadje poslopja obdano od švigajočih jezikov rdečih plamenov. Sredi kričanja in vpitja in vriskanja in molitev in kletev se je z velikanskim treskom udrla streha palače. To je povzročilo med oblegovalci za tre-

nutek strašno tišino; toda v naslednjem trenutku so se zopet zbudili iz svoje čudne nedelavnosti, planili naprej, skočili v kadeče se razvaline, dovršili svojo zmago in dosegli svojo svobodo.

VII.

Ko je napolnilo jutro, je razposlal Škender klicarje po celem Epiru, ki so oznanjali, da je padla Kroja in glas, da je razvil v svoji stari deželi zastavo neodvisnosti. Poslal je tudi zanesljive seke do kneza Niceja v Atene in do velikega Hunijada. Ljudstvo je bilo v celem Epiru vzpričo te velike in nepričakovane novice tako navdušeno, da se je v celi deželi naenkrat vzdignilo in pobijalo Turke, samo mesta so ostala podložna Amuratu, ker so bile po mestih močne sultanove posadke.

Sedaj je bilo Škendru pred vsem na tem, da se brez izgube časa iznebi teh posadk, tako, da bi Amuratova vojska, o kateri je vedel, da jo pošlje nad njega, ne imela nobene druge opore kakor svojo lastno moč in da bi mogel vso svojo pozornost obračati samo na to, da jo uniči. Kakor hitro se je njegova vojska odpočila in je pridobil novih vojakov — kar vsled splošne navdušenosti ni vzelo mnogo časa — je odrinil Škender na čelu dvanaest tisoč mož iz Kroje in odkorakal proti močno utrjenemu mestu Petrela; na polovici poti je srečal ostanek krojske posadke, ki se je vračal domov in ki se mu je podal na milost in nemilost. Mesto Petrela se je na-

hajalo samo dan hoda od Kroje in ko je Škender dospel tja, je prosil guvernerja za kratke pogovore; pri tem je znal tako dobro pripovedovati, kako je Hunijad nedavno pobil Turke in da je Amuratu nemogoče priti mu na pomoč, da mu je turški poveljnik izročil mesto in zapustil s svojimi četami deželo, in to tem bolj, ker je Škender zagrozil z bojem brez milosti, ako se ne poda pod temi ugodnimi pogoji. In tako se je zgodilo, da je bila Škendrova pot po Epiru vsled njegove drznosti in premetenosti bolj podobna zmagovalnemu nego bojnemu pohodu. Turške posadke so se bale usode svojih tovarišev v glavnem mestu in brez izjeme posnemale postopanje svojih tovarišev v Petreli. Predno je potekel mesec, se je Škender povrnil v Epir, potem ko je osvobodil celo deželo moslemskega jarma.

Do sedaj ni čul Škender ničesar niti o Hunijadu niti o Niceju. Zaradi tega je pri povratku v mesto z velikim veseljem izvedel, da je prišel atenski knez prejšnji večer v Krojo in da se je tudi sel iz ogrskega tabora povrnil. Navdušeno je narod pozdravljaj Škenderbega, ko je zopet stopal proti krojski citadeli. Nicej ga je sprejel pri vratih. Škender je skočil raz konja in objel svojega prijatelja. Nato sta se podala spremljana od svojih v trdnjavoško palačo.

(Dalje.)

Proces Steinheil na Francoskem.

Iz Pariza se nam piše: Deset dni je pariško časopisje, razen maloštevilnih katoliških listov, skušalo z vsemi sredstvi svojega vpliva in groženj prisiliti sodni dvor, da oprosti morilko Steinheilovo. Sedaj pa, ko se je proces res končal na tako sramoten način, noče noben izmed označenih časopisov biti temu kriv. Se namigniti se ne upa kak list, da veruje v nedolžnost Steinheilove. Pravzaprav pa v Parizu ni niti enega razsodnega človeka, ki bi ne mislil, da je Steinheilova, če ni že sama morilka, vendar gotovo povzročila umor svojega moža, pri katerem je gotovo tudi pomagala. Sedaj pa, ko se je izvedelo o posameznostih direktnega vplivanja na porotnike, izgleda stvar tako, kot bi bila usoda ministrskega predsednika Brianda zapečaten. Briand je kot prejšnji justični minister in kot sedanji šef vlade v resnici tudi odgovoren za to sramoto in govori se že čisto odkrito o njegovem odstopu. Bržkone je že vedel nekoliko tednov pred procesom Steinheilove, kaj se bo zgodilo, zato se je tako hitro pustil zopet vpisati v listo odvetnikov. Njegov »prijatelj« Clemencau, ki je previdno odklonil vodstvo vlade za čas tega škandaloznega procesa, je Briandu čisto jasno namignil, da je njegov čas potekel ter da mora zopet njemu samemu napraviti prostor.

A s tem se sramota procesa Steinheilove ne bo spravila s sveta. Že dolgo časa je dokazano, da imajo sedanji francoski pomočniki in cela vodilna klika preganjancev cerkve gotov vzrok, bati se Steinheilove. Ako bi se jo obsodilo vsled umora soproga, bi začela Steinheilova govoriti ter bi odkrila tudi druga dejanja, ki jih je storila z vednostjo francoskih pomočnikov. Brezdvomno je, da je min'strski predsednik Feliks Faures umrl v rokah Steinheilove, ravno v najprimernejših trenutkih za omenjeno kliko. Zato je bilo celo sodno postopanje proti Steinheilovi tako vpeljano, da se jo je moglo oprostiti. Tako je n. pr. letniška uprava imenovala za zapupnika Steinheilove kiparja Desmonda, ki je intimen prijatelj Zola'ev in je v agitaciji za Dreyfusa bil eden glavnih činiteljev. Desmond je smel v ječi po več ur obiskovati Steinheilovo. Ta človek je imel upogled v akte ter je izdelal z obtoženko načrt »obrambe« do podrobnosti. Za sodnijsko razpravo se je razdelilo samo kakih 30 vstopnic za poslušalce, in te vstopnice so dobili samo odvetniki in odvetniški kandidati. Seveda so k tej razpravi pristupili samo osebe »pravega« mišljenja. Ta skupina juristov, ne pa občinstvo-lajiki, je izvrševala tiranstvo nad sodiščem. Tako se je prisililo večino prič, da so svoje pred preiskovalnim sodnikom zaprisežene izjave v dobro obtoženke preklicale. Pred vsem pa so se vrgli ti juristi na porotnike-lajike. Predsednik porotnikov se je javil zadnji razpravni dan kot bolan, ker se mu je grozilo na najhujši način v slučaju, da se Steinheilova obsodi. Mož je bil o krivdi Steinheilove popolnoma prepričan, in zato je rajši opustil svojo malo svobodno sodno moč. Z njegovim odstopom porotniki niso bili v številu popolni. Kljub temu je pet porotnikov hotelo glasovati za krivdo Steinheilove. Končno se je posrečilo s pomočjo uslužnega predsednika sodnega dvora, pregovoriti dva od teh petih, da sta spremenila svoje misli. Tako je glasovalo devet porotnikov za oprostitev. Pa tudi pregovornica dva porotnika sta izjavila, da glasujeta za oprostitev samo zato, da bo Steinheilova rešena. Ako bi se mogla kazni določiti na pet let ječe, bi glasovala za krivdo. To vse bije pravici in sodnji v obraz, in tako je postala zločinska vlačuga gospodarica brezverske Francoske! Značilno je to, da so se vsi svobodomiselniki krogi trudili za oprostitev Steinheilove, sedaj pa se sramujejo in si ne upajo priznati tega.

Znanost in umetnost.

BOŽIČNE PESMI.

»Katoliška Bukvarna« v Ljubljani priporoča cerkvenim pevskim zborom:

14 božičnih pesmi za mešani zbor. P. Angelik Hribar. — P. Hugolin Sattner. Part. 2 K, glasovi po 50 vin.

Zveličar nam je rojen za ženske glasove in Ofertorium in festo Epiphaniae Domini za mešani zbor. Fran Kimovec. Part. 40 vin.

Rihar renatus. Fran Kimovec. 21 pesmi našemu Gospodu za mešani zbor. Part. 3 K, glasovi po 40 vin.

Ta krasna zbirka obsega poleg raznih drugih za Gospodove praznike zloženih pesmi tudi 2 božični, 4 postne, 2 velikonočni itd. — Neprecenljive so zasluge Riharjeve, ki je položil temelj slovenski cerkveni glasbi; njegove pesmi so pri nas ljubke znanke. G. Kimovec jih je mester-sko preuredil tako, da odgovarjajo današnjim zahtevam in pokazal, kako zamore dobra harmonija povzdigniti še tako preprosto naprev.

Cerkvena pesmarica za Marijino družbo, 1 del za štiri enake (ženske ali moške) glasove. Anton Grum. Part 2 K. — Ta bogata zbirka obsega poleg raznih udomačenih mašnih ali za cerkveno leto prirejenih pesmi tudi 2 adventi, 4 božične, 1 za Novo leto, 2 za sv. Tri kralje, 2 za Ime Jezusovo, 5 postnih, 3 velikonočne in mnoge druge pesmi.

Za Miklavževo darilo pridnim otrokom priporočamo sledeče knjige iz zaloge »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani, ki bodo služile naši deci v pouku, pa jej pripravile tudi mnogo veselja in prijetne zabave:

»Angelček«. Anton Kržič. Otrokom prijatelj, učitelj in voditelj. Dobi se še 15 raznih letnikov in sicer od letnika 1894. do 1908. Vsak letnik je zase celota in velja trdo vezan 1 krono.

Slovenski ABC v podobah za otroke. 80 vin., vez. 1 K 20 vin.

Hitra vožnja po železnici. Knjiga s podobami za otroke. 1 K 60 vin. — Kdor hoče svojim otrokom napraviti veselje, obenem pa jih igraje naučiti brati, naj jim kupi te dve knjigi, ki imata lepe večbarvne podobe, poleg njih pa kratke pesmice; ki se sliki prilagajajo in so prirejene za otroški razum in domišljijo.

Spillmannovi povesti je izšlo 19 zvezkov; ravnokar smo izdali:

XVII. zvezek. Prvič med Indijanci ali vožnja v Nikaraguo. Povest iz časa odkritja Amerike. 60 vin., vezano 80 vin.

XVIII. zvezek. Pregarjanje indijanskih misijonarjev 60 vin., vezano 80 vin.

XIX. zvezek. Mlada mornarja. Povest iz Kafene. 60 vin., vezano 80 vin.

Spillmannove povesti uplivajo med vsemi drugimi najbolj blažilno na otroška srca in jih navajajo k ubogljivosti, resnicoljubnosti in krepostnemu življenju.

»KATOLIŠKA BUKVARNA« V LJUBLJANI.

* Igre za samoženske in samomoške uloge. Priredil Dragotin Vodopivec. Cena 1 K 40 vin. Založila »Narodna tiskarna« v Gorici. Tako je naslov lični knjižici, ki je ravnokar zagledala beli dan. Vsebuje pa ta zvezek trinajst iger. In sicer za samoženske uloge: »Čašica kave«, »Poboljšana trmoglavka«, »Luknja v namiznem prtu«, »Dve teti«, »Skalnica ali začetek božje poti na Sv. Gori pri Gorici«. Prve štiri so predstavljene iz nemščine,

zadnja pa je izvirna, spisana po usnem izročilu, ki še živi med narodom pod Sv. Goro. Za samomoške uloge so: »Izgubljena stava«, »Čudna kupčija«, »Pred sodnikom«, »Ženin Miha«, »Zamorec«, »Junaki«, »Trije učenjaki«, »Tihotapci« in »Opeharjeni žid«. Igre za moške uloge so vse izvirne. Zbirko našim izobraževalnim društvom toplo priporočamo.

Cerkveni letopis.

e Nova cerkev v Hercegovini. Razmere v Bosni in Hercegovini zanimajo živo na vse strani politični svet. Tudi od naše strani se je pisalo o tem našim čitateljem. Opozorili smo tudi na bedno stanje katoliških elementov v Bosni in Hercegovini. Katoličane je uničilo dolgotrajno turško robstvo. Bili so brez cerkve in šole. Še danes se na mnogih krajih vrši božja služba pod milim nebom. Ljudje so dobri in pobožni, a siromašni, in si ne morejo pomagati. Katoličani so še danes večinoma samo kmetje, bogastvo je v rokah Turkov in pravoslavcev. Tako siromaštvo je vzrok, da v Bosni in Hercegovini napreduje mažarizacija in germanizacija, na škodo hrvaškemu — slovanskemu življu. Zato mi zopet opozarjamo Slovence, naj pomagajo svojim bednim bratom v Bosni in Hercegovini s svetom, knjigami, gnetno, s cerkvenimi potrebščinami in drugimi stvarmi. Prilike je dosti. Tako je prišel sedaj k nam neki frančiškan, ki zbira milodare za novo cerkev na Sirokem Bregu pri Mostaru. Priporočamo ga našim somišljenikom, naj ga podpirajo po možnosti v njegovem stremljenju. Vsak dar se rade volje sprejme. Darovi naj se pošiljajo tudi na uredništvo »Slovenca« ali »Bogoljuba«, tudi se lahko izročajo gg. župnikom. Torej naprej za ustvarjenje slovanske vzajemnosti za novo cerkev v Hercegovini!

Rojaki! Slovenke! Društva! Spominjajte se z darovi Slo-
:: vancev v Št. lju! ::

Takoj se sprejme dobro izurjena

prodajalka

ki govori oba deželna jezika. — Ponudbe s sliko na upravo tega lista pod šifro »Meža«.

3160 6—1

Najboljši, patentovani
suhi kloset

brez izplakovanja z vodo, nikakega prepiha, popolno brez duha, največja snaznost, se lahko namesti v vsaki hiši tudi brez podstavka v vsakem 3179 klosetu. 10—1

Valentin Rusterlitz,
Dunaj, I., Opernring 11, Tel. 2036.
Največja izbira umival. banj,
kopalnih banj, kletk, i. t. d.
Ilustr. ceniki brezplačno.

Podstavek.

Izurjen pomočnik spece- rijske ali mešane stroke

čez 24 let star, kateri ima tudi sposobnost za potovalca, se sprejme z ugodno plačo z novim letom. — Pismene ponudbe pod naslovom »Zanesljivost« naj se pošljejo na upravnništvo »Slovenca«.

3152 5—1

Kupijo se

že rabljeni, dobro ohranjeni

mizarski stroji

3040 in ene zimske (1)

enouprežne sani

Ponudbe in popis z navedbo

cene na upravo »Slovenca«.

2783
**INDRA-
TEA** najboljši in
najfinejši čaj

Toifl-ov Talanda
Ceylon-čaj.

Milijon dvehletnih in 600.000 tri- in
štiriletnih, krepko razvitih

smrekovih sadik

za ceno 5—8 K od tisoč kosov ima naprodaj

Jerica Dekleva,
posestnica v Postojni.

3212 3—1

3210 **Tvrška Tönnies** 3—1

proda od demolirane hiše na Poljanski cesti števil. 13

stara okna, vrata,
ognjišča ter staro
strešno opeko.

Bohinjska goveja pasma.

Tozadevni članek v 20. številki »Kmetovalca« l. l. je vzbudil v Bohinju, a upamo, da tudi drugod, kjer se zanima za živinorejo, splošno zanimanje. Da se stvar še bolje pojasni, se je priredil 7. t. m. v Boh. Srednji vasi v občinski dvorani gospodarski sestanek. Zbralo se je prav lepo število domačih gospodarjev in gospodinj, ki so z velikim veseljem poslušali gg. govornike, saj so jim govorili vsi iz srca, govorili o stvari, ki bi jo bil že

Naročajte novi cenik
s koledarjem tudi po
pošti zastoni.
3206

Lepa božična darila

Največja in najbogatejša tovarniška zaloga.

Dobro in poceni se kupi le pri meni, kar je obče znano.

Ure budilke . . . od K 3'— naprej | Srebrne anker-rem. ure od K 10'— naprej
Nikeln. lepe anker ure od K 4'50 " | Diamantni prstan . . . od K 12'—
Srebrne cil. rem. ure . od K 7'— " | Brillantni prstan . . . od K 30'—

Lepo novosti v kina- in pravem srebru po znižanih cenah.

Fr. Čuden, trgovec in urar v Ljubljani.

Singerjevi šivalni stroji tudi za pletenje (pouk brezplačen) od K 60'— naprej.

Razglas.

Dne 3. januarja l. 1910. ob 10. uri dopoldne se bo vršilo v deželnem dvorcu (Kongresni trg)

XXII. žrebanje

obveznic 4% kranjskega posojila.

Deželni odbor vojvodine Kranjske.

V Ljubljani, 13. novembra 1909,

Naznanilo in priporočilo.

Podpisani Viljem Dopfer, dimnikarski mojster v Ljubljani, naznanjam vsem svojim cenjenim odjemalcem, da sem izročil svojo dimnikarsko obrt v Ljubljani gospodu

Ivanu Blažiču

dimnikarskemu mojstru v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 53

kateri ga kar najtopleje priporočam vsem svojim cenjenim odjemalcem, zahvaljujoč se jim obenem za njihovo naklonenost, katero so mi izkazovali celo 23letno dobo mojega obrtnega delovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Viljem Dopfer.

Podpisani Ivan Blažič, dimnikarski mojster v Ljubljani, sv. Petra c. 53, naznanjam, da sem prevzel dimnikarsko obrt gospoda Viljema Dopferja ter jo bom nadaljeval pod svojim imenom. Priporočam se slavn. občinstvu za blagohotna naročila ter obljubujem, da bom izvrševal svoje delo po vseh pravih dimnikarske obrti točno, redno in zvesto, v kar me vsposobljuje moja dolgoletna praksa, tako da bo gotovo vsak moj naročnik z menoj popolnoma zadovoljen.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Blažič

dimnikarski mojster
v Ljubljani, sv. Petra cesta števil. 53.

3203 3—1

čavno rad sprožil marsikdo, posebno izmed domačinov, a si ni upal, da, skoraj ni mogel in smel.

Nad vse zanimivo je bilo predavanje g. Cvenkelja, posestnika in živinotrzca iz Ljubnega.

Pred kratkim sta imela on in g. ravnatelj G. Pirc razgovor prav o tej stvari, namreč o domači bohinijski živini. G. Cvenkelj je zastopal mnenje, da se je postavila bohinijska živinoreja na popolnoma napačno podlago, ko se je začela domača prastara pasma križati s pincgavsko in je na ta način domača pasma že skoraj popolnoma izginila, da ji je za krajevine in podnebne razmere edino pripravna domača pasma, ki se je v davnih časih izcimila prav pod vplivom teh posebnih razmer iz pasme, ki se je bila uvedla v Bohinj. Pod uplivom tega razgovora je nastal velepomembni članek v »Kmetovalcu«, ki ga priporočamo vsem zainteresiranim v res tehten premislek.

G. Cvenkelj je razvijal v svojem predavanju sledeče misli. Domača bohinijska živina je imela že v starih časih veliko veljavo. Tujci iz severnih dežel, iz Solnograškega in Bavarskega, so našo živino silno lahko spečavali. Hvalili so jo posebno vsled tega, ker je imela nenavadno veliko mleka in ker se je lahko povsod na vse privadila in je glede krme bila silno skromna. In taka je v resnici domača bohinijska goved. A l. 1869. so začeli uvajati v Bohinj tujo, pincgavsko pasmo in jo naravnost usiljevali. Seveda so delali to z najboljšim namenom, namreč izboljšati živinorejo. Niso pa pomislili na to, da vsaka pasma ni za vsak kraj, kakor n. pr. rastline, ki rastejo nižje v dolini, ne uspevajo v večji višavi. Zato niso izlepa pustili licencovati domačih bikov. Edini mož, ki mu nikakor ni ugajalo novo početje, je bil tedaj g. poslanec Kappus iz Kamne gorice, ki se je potegoval za licencovanje bikov domače pasme. Na ta način je jel pretiti pogin stari bohinijski goveji pasmi. Ljudje so seveda tudi začeli dobro domačo živino prodajati, včasih, žal, ravno najboljše eksemplare.

Ako pa stvar globlje prevdarimo, moramo zahtevati, da se tej metodi enkrat napravi konec in se zopet okrepi domača pasma, ki je edina ustvarjena za Bohinj, a, ki je tudi sicer izvrstna žival.

Največja prednost domače živine je ta, da je silno mlečna. Kravica, za tretjino manjša od pincgavske, da tretjino več mleka kot ta. Marsikdo izprva tega ne veruje, a se potem sam prepriča. Ta stvar pa je velikega pomena. Ako pomislimo, koliko mleka se porabi dandanes, je gotovo še največ vredna ona živina, ki daje veliko mleka. Drugič je domača goved silno skromna, zadovoljna z vsako pašo. Preživi se povsod. Marsikje gori v planinah si more iskati v samih peščenih melinah travice, a v svoji skromnosti ji je vseč vse. Tuja živina v taki paši popolnoma oslabi. Ker je težja, tudi ne more v vsako planino, kamor pride domača z največjo lahkoto.

Tretja velika prednost domače bohinijske pasme pa je ta, da se bohinijska živina silno lahko proda, kar je iz navedenih razlogov čisto umevno. Pri kravi navadno vsak vpraša, koliko ima mleka in v tem oziru prekaša bohinijska pasma vse druge pasme daleč okoli. Prav vsled tega je bohinijska živina prišla v tak glas, da že samo ime »bohinijska« krava pove vse lastnosti dobre krave. Edini ugovor proti bohinijski domači govedi bi bil ta, da na videz ni tako lepa kakor tuja živina, n. pr. pincgavska. Toda kdor pomisli, s kakšnimi krajevnimi in vremenskimi neugodami se mora ta žival neprestano boriti, se temu ne bo čudil. Konečno pa je vseeno, naj bo žival lepa ali ne, da je le dobra. Bohinijska pasma je bolj majhne vrste, ima večinoma nekoliko naprej obrnjeno rogovje in zelo ukrivljeno. Nekakšna glavna hiba bi bila, da ima križ nekoliko pobit, povešen, kar dela žival zadaj bolj ozko in jo nekoliko ovira pri storjenju. Toda ta nedostatek bi se dal gotovo sčasoma odpraviti. Kdor pa meri vsako živino po enem kopitu, naj bo v bohinijskih planinah ali kje v ogrskih nižavah, si daje izpričevalo, da se na živino malo razume. Za Bohinj je edino prikladna domača pasma, ki se je po naravi sami tukaj razvila. Kdor bi jo zatiral, bi ravnal takorekoč proti naravnim zakonom. Zato treba, da se domača pasma ohrani. Mnogo se je ponesrečilo že v tem oziru, seveda nevedoma, a ni še vse zamujeno. Odbirati treba vedno ono žival, ono tele, ki je kar mogoče podobno stari vrsti in to potem doma

rediti, ne pa ravno to prodajati. Sploh treba paziti, da se stare prvotne vrste ohrani kar mogoče doma. Na ta način se bo zopet okrepiła domača pasma in bo prišla zopet v svojo prejšnjo veljavo. (Burno odobravanje.)

Gosp. župnik Berlic zahvali g. predavatelja za njegova temeljita izvajanja. Njegove besede so bile tudi nam prav iz ust in srca vzete. Ako bo krenila živinoreja v Bohinju zopet na to edino pravo pot, bo seveda treba delati na to, da se ne bodo pustili za Bohinj licencovati biki tujih pasem, ampak domači. Gospoda, ki ima pri licencovanju besedo, seveda ne more biti tako poučena v živinoreji in tako se je zgodilo pri licencovanju letošnje leto, da niso potrdili pri nas nobenega domačega junca. Seveda je bohinijska žival po naravi manjša kot drugod, a vse se ne sme soditi po enem kopitu.

Izkušnja je pokazala, da s tujimi biki ni nič. Eden, ki so ga poslali sem, je v par tednih poginil, ko je šel v planine. Za naše krajevine razmere je edino naša domača pasma. Ko so okoli leta 1870. začeli uvajati sem pincgavsko pasmo — leta 1872. je bil gosp. župnik tu kot kaplan — se je takoj pokazalo, da glede mleka domača krava veliko prekaša novo pincgavsko. Ena je imela več mleka kot dve tuji. Ob onem času se je posebno trudil za povzdigo živinoreje gosp. bistriški župnik Mesar. Imel je seveda dober, blag namen, a mož ni bil kmet v praksi ampak bolj v teoriji. Ako bi bil natančneje preudaril vse razmere, gotovo bi se to ne bilo godilo. Skrbimo torej, da se res v Bohinju ohrani stara domača vrsta!

Mnogo zanimivih podatkov glede tega vprašanja nam je slednjič podal gosp. deželni poslanec župnik Piber. On je vesel, da je dal gosp. Cvenkelj inicijativo v zadevi, ki je za ves Bohinj vitalnega pomena. Posebno pa ga veseli, ker je gospod ravnatelj kmetijske družbe s takim veseljem pozdravil to misel in jo razložil v tozadevnem članku. Skrajni čas je, da bohinijska živinoreja krene na drugo pot. Kakor imajo n. pr. Švicarji svojo posebno živinsko pasmo, tako bi imeli tudi mi lahko svojo izvrstno domačo pasmo v Bohinju. Ljudje, ki so začeli uvajati tuje pasme, so seveda s tem mislili našo živino izboljšati. Namen so imeli dober, da si bila stvar sama popolnoma zagrešena. Da se popravi, kar se je zagrešilo, da se reši domača pasma in se ji pridobi zopet nekdanja veljavo, za to bo seveda treba tudi druge korenitih izprememb. Tako bo treba izpremeniti postavbo o licencovanju. Tu treba res ljudji, ki so v živinoreji temeljito izobraženi. Primeri se, da je žival dobra, morda prav dobra, a se ne potrdi in je takorekoč zavržena. Prav na ta način se je zelo zaviralo gojenje in izboljšanje domače živine. Gotovo bosta deželni zbor in odbor glede tega storila v polni meri svojo dolžnost.

Največjega pomena za razvoj dobre živinske pasme je paša. Zato so se prav glede paše v deželnem zboru izdelale postavbe, ki bodo za živinorejo velikega pomena. Planinska živina ima prav zato tako veljavo, ker je spašena. Vedno je na zraku, pri hoji se utrdi, okrepi si kosti in mišice in prav tako se dobra pasma razvije. Živina, ki stoji vedno v hlevu, je le za mesarja, za povzdigo živinske pasme

pa ne služi. Za oplemenitenje, za izboljšanje živine služi le ona žival, ki ji je dana prilika, da se res sama okrepi in izboljša, kar se godi posebno v planinski paši. Tujci hodijo k nam po živino, ker vedo, da je dobra, ker se pase in giblje vedno v prosti naravi. Taka žival je dobra potem skoraj za vsak kraj. Ker je tako skromna, ji ugaša vsaka krma, a dobra je tudi za mleko, sir, pleme in za prodajo.

Ako se pri nas vrnemo k domači, stari vrsti, bomo imeli v Bohinju domačo pasmo, ki bo nekak reservoir za živino sploh.

Posebno dandanes bo imelo to velik pomen. Prometne zveze so vsled železnice silno ugodne. Začele so se nadalje izboljševati planine, izboljšajmo obenem tudi pasmo, tudi živino samo! Seveda, dokler nam takorekoč postava brani, gojiti domačo pasmo, dokler nam ne licencirajo domačih bikov, to ne bo lahko. Pač pa smemo upati, da se tudi te postavbe v doglednem času izpremene v korist kmetu, v prid in prospeh naše domače živinoreje!

Burno odobravanje je sledilo besedam gosp. deželnega poslanca.

Gosp. župnik Berlic še pripomni, da je ob onem času, ko se je jela uvajati pincgavska pasma, prišel v Bohinj sedanji gospod komercialni svetnik Povše in vedno živali premeril. Prišel je tudi on do zaključka, da za Bohinj sodi edino stara domača pasma. Nato gosp. župnik Berlic v imenu zbranega občinstva iz srca zahvali oba gospoda za veleznanimiva predavanja.

Vsi navzoči smo bili ene misli, ko smo se razhajali, da kaj tako pametnega doslej še nismo izlepa slišali, da pa imamo še sedaj tudi upanje v boljšo bodočnost. Glavni vir dohodkov je za Bohinjca živinoreja. Vsled uvajanja nove pasme pa ji je jel pretiti popoln pogin. Več gospodarjev je reklo, da so izgubili vse veselje do živinoreje. Stare, domače živine jim ne potrdijo, s katero edino upajo kaj doseči, nova pasma pa tukaj tako oslabi, da zopet ni več za nobeno rabo. Tako je res nevarnost, da živina sploh propade, a ž njo vred tudi propade gnutno blagostanje ljudstva v Bohinju. Upajmo, da nam na novi podlagi kmalu zarija boljše bodočnosti!

Pozor! Prodaja Pozor!
najnovejše obleke jesenske in zimske, za gospode, dame, dečke in deklice po najnižji ceni edino
2629 1
konfekcijska trgovina **A. LUKIČ**, Pred škofijo 19.

Karla Planinška
pržena kava
je za poznavalce najboljša.

C. kr. 27. domobranski pešpolk v Ljubljani oddaja za leto 1910 zakupnim potom dobavo kruha in ovsa.

Ponudbena razprava se vrši dne 24. listopada ob 8. uri zjutraj v provijantni pisarni: stara domobranska vojašnica, 1. nadstropje, vrata štev. 74. — Natančnejša pojasnila se dobe vsaki dan od 8. do 12. ure v omenjeni pisarni. 3191 3-1

Ivan Jax in sin
Dunajska cesta 17, Ljubljana.
Kolesa iz prvih tovarn Avstrije:
Dürkopp, Styria (Puch), Waffnerad.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. **Vezenje** poučujemo brezplačno.

**: Adlerjevi :
pisalni stroji.**
Ceniki zastoj in franko.

Za zimsko sezono: fino izdelane suknje,
kratki in dolgi kožuhi, moderne obleke
od 24 K naprej, angleške obleke lastnega
izdelka, posamezne hlače, fini deški plašči
in krasni kostumi za dečke v velikanski
izberi. - Stalne, na vsakem predmetu
označene cene. — Velikanska zaloga
blaga za naročila po meri.

A. Hunc

Ljubljana, Dvorni trg 3.

⇒ Podružnica:

Jesenice (Gorenjsko).

Podružnice
Spljet, Celovec

- In Trst -
- Delniška glavica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun, ter je obrestuje po čistih $4\frac{1}{2}\%$

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice
Spljet, Celovec

- In Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -